Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 242 ◆ Середа, 18 грудня 1991 року ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам — 10 коп.).

КУРС НА РОЗВИТОК ВІДНОСИН

17 грудня Президент України Л. М. Кравчук прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Індія в СРСР Альфреда Сільвестера Гонсалвеса. Посол передав Л. М. Кравчуку послання від Прем'єр-міністра своєї країни, в якому міститься поздоровлення з обранням його на пост Президента і успішними підсумками всеукраїнського референдуму, а також запрошення відвідати Індію. У ході відвертої розмови, яка проходила в атмосфері взаєморозуміння, Л. М. Кравчук проінформував гостя про політичну ситуацію в Україні, її прагнення проводити самостійну зовнішню політику, спрямовану на встановлення плодотворних і взаємовигідних відносин з іншими країнами, в тому числі і з Індією. Президент України розповів також про угоду про створення співдружності Незалежних Держав.

Індію і Україну зв'язують давні дружні стосунки, відзначив посол. Ми хочемо вступити в прямі контакти з незалежною Україною, оскільки вона є для нас однією з пріоритетних держав. Мова також йшло про відкриття в Києві Генерального консульства Індії.

ЗАВДАННЯ ГОРБАЧОВА

«Я вбачаю своє завдання у тому, щоб максимально сприяти конструктивному розвиткові структур співдружності Незалежних Держав», — заявив Михайло Горбачов на зустрічі з американським держсекретарем Бейкером. За словами Грачова, керівника президентської прес-служби, Горбачов вважає позитивним той факт, що цей процес набирає широких рамок і розвивається у конституційній формі.

РОСІЯ ЗАМІСТЬ СРСР?

Перед зустріччю з Горбачовим Бейкер провів переговори з президентом РРФСР. На прес-конференції після їх закінчення Борис Єльцин повідомив, що країни—учасниці нової співдружності невдовзі підпишуть угоду про об'єднану систему оборони та спільний стратегічний центр командування ядерними озброєннями. Він сказав також, що на переговорах розглядалось питання про визнання з боку США Росії як незалежної держави і про її вступ до ООН. Не виключено, наголосив російський президент, що його республіка займе місце колишнього СРСР у Раді Безпеки ООН.

КАЗАХСТАН СТАВ НЕЗАЛЕЖНИМ

Незалежною державою проголосила Казахстан Верховна Рада республіки. За це рішення проголосувало 270 депутатів, проти висловилися 12, а двоє утрималися. Крім того, президент Назарбаєв оголосив 17 грудня днем демократичного відродження республіки. Відтепер, йдеться у президентському указі, цього дня відзначатимуть чергову річницю студентських протестів 1986 року проти призначення Колбіна керівником республіканської компартії.

ДО ООН ПО ДОПОМОГУ

З проханням гарантувати виведення радянських військ з Прибалтики звернулися до ООН Естонія, Латвія та Литва. В посланні на ім'я Переса де Куельяра ці держави висловили побоювання, що у майбутньому СРСР буде неспроможним контролювати дії своїх військ у Прибалтійському регіоні.

До візиту в Україну державного секретаря США

Сьогодні в Україну прибуває з робочим візитом державний секретар США Джеймс Еддісон Бейкер.

Народився 1930 р. в м. Х'юстон (штат Техас). В 1952 р. закінчив престижний Прінстонський університет. В 1952—1954 рр. проходив військову службу в корпусі морської піхоти, демобілізувався у званні капітана. В 1957 р. отримав ступінь бакалавра права в Техаському університеті, після чого тривалий час займався адвокатською практикою.

В 1975—1976 рр. обіймав посаду заступника міністра торгівлі в адміністрації Дж. Форда. В 1981—1985 рр. — керівник апарату співробітників Білого дому, в 1985—1986 рр. — міністр фінансів в адміністрації Р. Рейгана.

У січні 1989 р. був призначений державним секретарем США в адміністрації Дж. Буша. Брав участь у президентських виборчих кампаніях Дж. Форда (1976 р.) і Р. Рейгана (1980 р., 1984 р.). Керівник передвиборчої кампанії президента Дж. Буша (1988 р.).

Одружений, має восьмеро дітей.

В Україні висловлюють надію, що візит Дж. Бейкера сприятиме подальшому розвиткові українсько-американських відносин.

Прес-центр МЗС України.

11 *Закон України* 12

ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

13 *Закон України*

ПРО ПРИКОРДОННІ ВІЙСЬКА УКРАЇНИ

9

На тисячу новонароджених один з'являється на світ з паралічем руки. Таких хворих у Республіканському центрі дитячої мікрохірургії оперують у тримісячному віці.

РАБІВ МОЖУТЬ ТІЛЬКИ ЗНЕВАЖАТИ

А шанують і поважають тільки вільних і незалежних, — так вважає правник з канадського міста Гамільтона Віктор Роєнко. Отож тільки державність і самостійність України може гарантувати нашу з вами свободу.

15

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР України В. Фокін зустрівся із заступником директора Міжнародного валютного фонду паном Річардом Д. Ербом. На зустрічі обговорювалася економічна і політична ситуація в Україні і на території колишнього СРСР, йшлося також про прийняття нашої республіки у члени Фонду.

Як запевнив пан Річард Д. Ерб, проблем з прийняттям України до Міжнародного валютного фонду не буде. Головне, — політичне визнання незалежності України світовим співтовариством. А як бути із вступним валютним внеском? Валюти ж у нас немає. Ще жодна країна не була позбавлена права вступити до МВФ тільки тому, що не могла негайно внести свою частку. Пан Річард Д. Ерб запевнив, що Захід допоможе з валютним стабілізаційним фондом під наші реформи.

ТУРЕЧЧИНА має намір визнати незалежність Узбекистану. Про це заявив на переговорах у Анкарі з узбецьким президентом Карімовим прем'єр-міністр Демірель. Під час свого офіційного візиту до цієї країни Карімов підпише також договір про дружбу й співробітництво між Узбекистаном і Туреччиною, а також угоду про двосторонню торгівлю.

У ВАШИНГТОНІ розпочалися переговори між заступником голови парламенту Латвії Крастиньшем та представниками американської адміністрації. Як повідомила латвійська сторона, під час переговорів обговорюватиметься насамперед можливість закупівлі у США військового обладнання і навчання у цій країні військових спеціалістів із Латвії.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

◆

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

◆

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,

листів — 441-29-61,

економіки — 441-88-07,

аграрний — 441-86-18,

міжнародний — 446-91-20,

партій і рухів — 441-82-05,

охорони здоров'я — 441-88-06,

соціальних питань — 441-88-05,

екології — 441-88-59,

культури — 441-86-44,

спорту — 441-88-08,

інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,

історії України — 441-88-62,

військових питань — 441-88-52,

реклами — 441-89-44,

бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні на 16 сторінках.

Парламентська хроніка

ДО ВИБУХУ НЕ ДІЙШЛО

Ранкове засідання 17 грудня

Що стосується юридичних канонів, тут їх дотримано скрупульозно: група депутатів звернулася із запитом до уряду, щоб він доповів їм про поставки за межі України продовольчих товарів, і це питання було включено до порядку денного сесії. А ось коли поглянути з точки зору злободенності проблем, що їх вирішують сьогодні суспільство і Верховна Рада України, тут у мене великий сумнів у доцільності винесення цього питання на сесію. Тим більше, що причиною конфлікту між українським парламентом і урядом стали перекручення реальних фактів окремими засобами масової інформації. Так чи не простіше було двом високим владним структурам, не псуючи один одному нервів і настрою, спокійно, інтелігентно відсіяти зерно від полови і на цьому поставити крапку?

Ні, не вийшло. С. Хмара прямо звинуватив першого Віце-прем'єра у його спробі ввести в оману Верховну Раду і народ України, а ображеному Костянтину Івановичу нічого не залишалось, як з гіркотою вигукнути:

— І взагалі я хочу сказати, в яких умовах доводиться працювати уряду. Ми розуміємо: у демократичному суспільстві не повинно бути зон, закритих для депутатського контролю. Ми не претендуємо на те, щоб бути поза критикою, ми готові сприймати критичні зауваження, готові звітувати перед вами, але в інтересах справи.

Заради того, щоб наповнити реальним змістом нашу і економічну, і політичну незалежність, ми просимо народних депутатів дати можливість Кабінетові міністрів діяти оперативно. Отримувати надійну, повну інформацію не обов'язково з цієї трибуни. Думається, для цього у нас є достатньо фахівців, — як у Верховній Раді, так і в Кабінеті міністрів.

Водночас ми рішуче виступаємо проти того, щоб неперевірені матеріали, спотворена, відверто скажу, провокаційна інформація використовувалась для нападок на уряд, для його дискредитації. Кому це вигідно?

З певністю можу сказати — тільки не тим, хто бажає урядові плідної роботи. Не тим, хто справді вболіває за наш народ, що твердо і невідступно став на шлях незалежності, якомога швидше подолав труднощі нинішнього перехідного періоду.

Отож, спокійної ділової розмови не вийшло. У залі натомість запахло грозою, коли прорвалося слово, яке у багатьох висіло на кінчику язика, — «відставка». На щастя, воно так і зависло під куполом, не опустившись важким каменем на уряд, який ці ж самі депутати недавно і так любовно затверджували.

Чесно кажучи, мені було просто шкода оцих дорогоцінних півтори години, протягом якої чубились вельми шановні люди. Замість того, щоб у складний час становлення державності України, пошуків виходу з економічного лабіринту гуртувати свої сили і трудитись уперто і здружено. Недаремно ж якось сказав народний депутат Степан Пушик: в Україні на всі часи вистачало патріотів, от тільки з робітниками було гірше.

Працювати нам далі стане не легше. Майбутній рік ще не обіцяє помітного ліпшення життя людей. І не дай Боже, щоб ми скотились до пошуків винних, до безкінечних відставок, як це, приміром, робиться в Італії чи інших країнах і нічого доброго, крім сміху людей, не викликає.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ,
парламентський оглядач.

ЗНОВУ «НА ВИМОГУ ТРУДЯЩИХ»

Життя Рад

Депутати Хмельницької міської Ради ухвалили рішення передати приміщення колишнього обкому компартії під міськвиконком та всі його служби. Мотиви? Ось вони: одночасно люди змушені звертатися не до однієї якоїсь служби, а до кількох відразу. А вони тепер розкидані по всьому місту. Тим більше обком і будувався для адміністративної структури й тут не потрібно робити ніякої реконструкції. А теперішнє приміщення міськвиконкому ніби будували для обласного художнього музею, під який в місті виділено будинок, де можна виставити лише п'ятдесяту частину його фондів.

Крім того, вивільнені міськими службами приміщення дозволять істотно поліпшити умови роботи медичного та музичного училищ, середньої школи № 3, створити Народний дім тощо. А в нинішньому суспільно-політичному центрі ми пропонуємо розмістити Інститут підвищення кваліфікації вчителів: саме це приміщення ідеально підходить для такої установи.

Однак наші наміри не збіглися з точкою зору керівництва облвиконкому. Спочатку обласна влада надумала обладнати в приміщенні обкому діагностичний центр (уявляєте, які шалені кошти потрібні на докорінну реконструкцію?) і, звичайно ж, «на прохання трудящих» облвиконком пропонує створити там будинок освіти. Тобто розмістити в обкомі Інститут підвищення кваліфікації вчителів, обласне управління та міський відділ народної освіти, а також деякі відділи та громадські організації. А в суспільно-політичному центрі — центр бізнесу, щоб мати гарні гроші за оренду. При цьому докази й розрахунки депутатів міської Ради абсолютно не бралися до уваги.

Майно компартії — не ... лійна хлібина, якою можн... годувати всіх голодних. ...ому ми наполягаємо на своєму рішенні.

М. ОЛІЙНИК,
Ю. ГАНУЩАК,
В. КАРВАН,
депутати Хмельницької міської Ради народних депутатів.

КУПІТЬ У КИЄВІ КВАРТИРУ

На шпальтах преси Рад

«Хто купує київські квартири» — під таким заголовком газета «ХРЕЩАТИК» надрукувала журналістське розслідування про спекуляцію житлом у столиці і нездійсненні мрії тих киян, хто стоїть у черзі на одержання квартири. Ситуація, скажемо прямо, кричуща.

Нещодавно на сесії міськради,— пише газета,— прозвучала інформація про те, ніби ділки кавказького походження викупили у киян двадцять сім тисяч квартир. Хвилювання людей, викликане сенсаційною цифрою, цілком зрозуміле. Коли ж депутати вдалися до перевірки, з'ясувалося, що справжнього стану справ з продажем квартир ніхто в місті не знає. Міліція ж, яка «дещо знає», має сумніви щодо вірогідності такої інформації.

Особливого розмаху приватизація квартир набрала у Києві з початку нинішнього року. Пояснюється це, з одного боку, прийняттям Закону про власність, а з іншого — поведінкою громадян єврейської національності, які масово виїздять за кордон і хочуть на перепродажу квартир добре заробити. Адже, скажімо, двокімнатну квартиру вони можуть викупити в держави за якихось 5—6 тисяч карбованців (ціна одного квадратного метра від 100 до 250 карбованців), а перепродати на торгах з допомогою маклерів за 300 тисяч карбованців або за 4 тисячі доларів.

Такі сьогодні ціни. Зрозуміло, бездомному киянинові, який стоїть у черзі на квартиру, вони не по кишені. А от продавці цитрусових мають «дерев'яних» вдосталь. Автор газетної кореспонденції побував у міському бюро інвентаризації, де його повідомили, що останнім часом власниками київських квартир стали п'ять тисяч громадян. Серед них двісті представників кавказьких народів, близько ста іноземців, решта — місцеві ділки. Окремі з них через близьких людей придбали навіть по кілька квартир. Зрозуміло ж, для наступного перепродажу.

Отож, активно «працюють» маклери. Один такий відверто сказав кореспондентові, що зупинити спекуляцію столичними квартирами — «раз плюнуть». Для цього необхідно встановити порядок, за яким від'їжджаючі за кордон громадяни обов'язково б здавали свої квартири державі. Приватизувати житло слід не за «виконкомівськими» цінами, а за ринковими. Іноземці мали б платити за квартиру на Хрещатику, як і на Уолл-стріті — п'ять тисяч доларів за один квадратний метр.

На жаль, Київська Рада пустила приватизацію квартир на самоплив. Правда, міське управління юстиції неодноразово зверталося з клопотанням до Верховної Ради України, щоб законодавці відповідними актами приборкали спекуляцію житлом у столиці. Однак це питання парламентаріями й досі не розглядалося.

А люди в черзі роками чекають квартир. Чи дочекаються? Може, краще купити?

ПОСЯГАННЯ

Імперія, на цей раз під проводом її президента, не змирилася з українською незалежністю. Атмосфера неприйняття нашої свободи нагніталася посилено, наростала фундаментальна політична криза. Думаю, нам загрожувала військова інтервенція з боку Росії. Повторювалася ситуація 1917—1918 років.

Що робити? Тактичний хід думки підказував домовленість у Мінську — для України вимушений, але доцільний крок, менше із неминучих зол. Колективно, засновниками СРСР, денонсовано Договір 1922 року — юридично Радянський Союз перестав існувати. Це — вихід із становища, це — практичний здобуток!

За таких обставин у ставленні до Угоди сформувалася діалектична позиція президії Національної Ради Демократичної партії України. Ініціативу зустрічі в Мінську ми назвали актуальною і мужньою, а ухвалу про ліквідацію СРСР правочинною, ми привітали ратифікацію Угоди парламентами Беларусі та Росії.

Водночас керівництво Демпартії відкинуло саму ідею Співдружності як постійного міждержавного об'єднання, розглядаючи Угоду лише як перехідну форму співробітництва держав, республік колишнього СРСР, на шляху демонтажу імперії та подолання економічної кризи. Свою заяву ми так і назвали: «Не Співдружність, а співробітництво!».

Ситуація драматична. Верховна Рада України внесла істотні виправлення в текст Угоди. Офіційна Росія вдала, що не помітила їх, а російська політична громадськість, судячи з преси, поставилася до них насторожено. Заявивши про готовність приєднатися до Угоди, свої застереження зробили Казахстан і республіки Середньої Азії. Який текст діятиме? І взагалі — що далі?

Для України домовленість у Мінську породила три нові небезпечні обставини.

Перша: українському народові, який після багатьох століть жорстокої рабської неволі (для нас це не метафора!) щойно почав оживати, Угода завдала величезного психологічного удару.

Друга: Росія не приховує свого радісного здивування з того, що Україна попалася

У постійних комісіях Верховної Ради України

А ПОКИ НЕ ХВОРІЙТЕ...

Комісія Верховної Ради України з питань здоров'я людини розглянула питання про виробництво медичної апаратури та медикаментів на підприємствах України — це стало одним з тих кроків, які ведуть державу до незалежного існування. Сьогодні ми пропонуємо вашій увазі інтерв'ю, яке дав оглядачеві «Голосу України» голова Комісії Павло ВІЦЯК.

— Павле Івановичу, розмови про дефіцит медичної апаратури та препаратів ведуться давно. Проте, до останнього часу не було навіть спроб всебічно вивчити ситуацію. Вперше це зробила очолювана вами Комісія. І яка ж картина відкрилася?

— Жахлива. Члени нашої Комісії за фахом медики і, здавалося, знають існуючі проблеми, але коли познайомилися із зібраним матеріалом, буквально впали у розпач. Не задовольняються потреби у найнеобхідніших знеболюючих і жарознижуючих препаратах, кровозамінниках, заспокійливих засобах. Бракує інструментарію, шприців, голок, не кажучи вже про складну медичну техніку. Це призводить до зниження якості діагностичної роботи, численних порушень лікувального процесу, а то й до смертей. І якби можна було сказати, що десь це все є, а нам не дають. А то ж немає!

Наші проблеми породила політика партійних та державних органів Союзу, спрямована не на створення власного виробництва, а на стимулювання розвитку його в країнах — членах РЕВ. Кілька десятиріч ми існували практично на імпорті, в який протягом останніх трьох п'ятирічок вкладено коштів уп'ятеро більше, ніж у вітчизняне виробництво. Нас не розуміли наші партнери, які знали: кожний інвалютний карбованець, вкладений у виробництво ліків, дозволяє випустити готових препаратів на 15 карбованців, а витрачений на закупівлю дає їх у 10—15 разів менше. Жодну з прийнятих за останні 15 років постанов щодо виробництва ліків, сировини та обладнання не було виконано. І ось маємо фізично та морально застарілі виробничі потужності, відживаючі технології. Жоден вітчизняний препарат не відповідає міжнародним стандартам, а про асортимент і говорити нема чого.

— Очевидь, Україні не вибратись із цієї пастки, якщо не перейдемо на самозабезпечення. Та чи є для цього все необхідне — науковий, промисловий потенціал, сировинна база?

— Україна має можливості для того, щоб вирішити існуючі проблеми, але прикро бачити, як нераціонально їх використовує.

Щодо наукового потенціалу — наші наукові установи, особливо академічні, володіють значними резервами в галузі створення лікарських препаратів, але робота їх не націлена на кінцевий результат, різні інститути проводять однотипові дослідження.

Про використання сировинної бази навіть говорити соромно. Ось приклад з рослинною сировиною. В Україні щорічно заготовляється близько 16 тисяч тонн різноманітних лікарських рослин. Переробляється з них лише 4—4,5 тисячі тонн. Бракує потужностей? Навпаки, простоюють. Бо за існуючими домовленостями близько 12 тисяч тонн рослин відправляється за межі республіки.

Не кращі справи і з використанням сировини тваринного походження. Минулого року на м'ясокомбінатах пропало 200 тонн підшлункової залози, по 300 тонн сирої жовчі та селезінки, 400 тонн спинного мозку, 110 тонн зобної залози, а також інших цінних сировинних матеріалів, в той час як замовлення Міністерства охорони здоров'я на 21 медичний препарат з них задоволено лише на 12—53 відсотки. Близько 30 найменувань лікарських засобів, незважаючи на наявність сировинної бази, взагалі не виробляються. Це гостродефіцитні церебролізин, солкосеріл, лідаза, фестал. Критичне становище і з інсуліном — промисловість повністю припинила випуск життєво необхідного для хворих на діабет препарату, а половина валютних коштів витрачається на його придбання.

Недостатньо використовуються можливості хімічних і нафтохімічних підприємств республіки, в той же час 85 відсотків субстанцій ми змушені ввозити з-поза її меж. Візьмемо для прикладу всім відомий аспірин. Найскладнішу складову його виробництва — саліцилову кислоту — одержують в Рубіжному. Потім в Новокузнецьку з неї роблять аспірин, котрий фасують на хімфармзаводах по всій країні. Аналогічна ситуація із парацетамолом, початкові продукти якого виробляють Горлівка, Рубіжне, а очищає Курськ і фасує вся країна. Можна назвати скільки завгодно прикладів того, як основне екологічне навантаження у виробництві вихідних продуктів лягає на центри хімічної промисловості України, а найвища ціна з'являється на кінцевому продукті за межами республіки.

З огляду на все сказане, Комісія запропонувала проводити ліцензування експорту сировини з врахуванням потреб у ній України, а також налагодити виробництво медичних препаратів на кінцевих циклах, що дасть можливість самозабезпечення ними, хоч би за рахунок зменшення транспортних витрат.

Найгірші справи з промисловою базою — її треба створювати.

— Робота попереду велика, але ж немає ні програми виходу із кризи, ні структури, яка б взяла на себе її виконання...

— Програму розвитку медичної промисловості України, забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами на 1990—1995 роки було розроблено Держпланом республіки спільно з Мінмедбіопромом СРСР і схвалено Президією Ради Міністрів УРСР ще 26 березня 1990 року. Нею передбачалися і будівництво нових, і реконструкція діючих підприємств, і розгортання науково-дослідної роботи... Але вже через півроку міністр медичної промисловості СРСР В. Биков повідомив уряд України, що коштів на реалізацію програми не виділено. Невдовзі ліквідували і сам Мінмедбіопром — і що з кого спитаєш?

Керуємося програмою надзвичайних заходів стабілізації економіки України та виходу її з кризового стану, якою передбачено і створення умов для стимулювання виробництва ліків та продукції медичного призначення. При Міністерстві охорони здоров'я організовано республіканську науково-навчальну виробничу асоціацію «Остеосинтез», яка налагодила випуск ортопедотравматологічного інструментарію. З метою раціонального використання та відтворення ресурсів лікарських рослин і ширшого впровадження в лікувальну практику рослинних лікарських засобів організовано державно-акціонерний консорціум «Укрфітотерапія». Для налагодження виробництва ліків з біологічної сировини створено державну асоціацію «Вітафарм». Ці та інші заходи, вжиті урядом, дали певні результати. Виробництво препаратів збільшилося на 45 відсотків.

Налагоджується випуск техніки. Міністерство охорони здоров'я і особисто міністр Ю. Спіженко роблять все можливе, щоб зрушити справу з місця: розміщують замовлення, ведуть переговори з інофірмами... Але ж медики не можуть зовсім кинути свої професійні обов'язки. Тому міністр запропонував створити у складі Міністерства спеціальну структуру, що займалася б створенням комп'ютерної бази, без якої неможливо прорахувати ні потреби наші в апаратурі, ні можливості розгортання виробництва; а далі — комплектацією заводів, маркетингом...

На перехідний період все це годиться, але на майбутнє потрібно створювати окрему державну структуру фармацевтичної та медичної промисловості, систему управління нею як окремою галуззю, не обійтися і без Академії медичних наук.

— Напевне, ви здогадуєтеся, Павле Івановичу, що наступне запитання буде про гроші, яких, кажуть, немає, але без яких всі плани залишаться на папері.

— Жодне виробництво в світі не дає такої віддачі на одиницю капітальних вкладень, як фармацевтичне. Але ж де взяти ту «одиницю»? Передусім треба міняти механізм ціноутворення, бо діючий не стимулює виробництво ліків. Ціни має формувати ринок, але — за діючої системи соціального захисту населення. Скажімо, сьогодні на покриття різниці в цінах витрачається близько двох мільярдів карбованців на рік. Ці кошти треба спрямувати на захист малозабезпечених верств. Забезпечені ж зможуть придбати потрібне. Саме потрібне, а не все, що є в аптеці,— на всяк випадок, або щоб вивезти за кордон.

— Ціни — цінами, але є сенс говорити не тільки про них, а й про пільгове оподаткування для медичної промисловості, про пріоритетне фінансування, про переорієнтацію коштів. Наприклад, всі ми захопилися ідеєю одноразових шприців, а за кордоном явно до неї охолонули. Ті, хто взяв на себе труд підрахувати вартість виробництва одноразового та багаторазового шприців з огляду на кількість разів використання, стверджують, що вигідніше випускати багаторазові, а зекономлені кошти вкласти у виробництво стерилізаторів. На порі визначитися з препаратами: у нас їх виготовляється 800 найменувань, але ж деякі свої віджили. Щодо закупівлі: спеціалісти пропонують поміркувати, які препарати купувати в готових формах, які — в формах активних субстанцій, що зекономить гроші...

— Так, нам треба зважено ставитися до коштів, які маємо. Необхідно сконцентрувати ресурси, науково-технічний потенціал на найважливіших, найперспективніших напрямках.

— Вирішальну роль у подоланні кризи відіграє позиція уряду. Та запрошений на засідання Комісії Сергій Комісаренко навіть не з'явився...

— Я б не хотів, щоб це було розцінено, як його неувага до проблем медицини. З'ясувалося, Сергій Васильович не зміг з'явитися на засідання з поважних причин, так само, як і Віктор Дмитрович Гладуш, якому ближчі питання промисловості. Та й не в тому справа, хто був присутній при розгляді питань, а в тому, як уряд поставиться до них. З того, як швидко лікувальні заклади та населення відчують зрушення у забезпеченні виробами медичного призначення, ми і зможемо зробити висновок щодо позиції уряду.

— Напевне, Комісія і сама не чекатиме біля моря погоди?

— Безперечно. Підкомісія, очолювана народним депутатом Віталієм Черненком, предметно займатиметься питаннями, про які ми тут говорили.

— Якщо знадобиться допомога газети, готові її надати. А поки що дякую за бесіду і бажаю не хворіти — тепер це небезпечно. Того ж — і нашим читачам.

Бесіду вела Марина ДЯТЛОВА, оглядач з питань охорони здоров'я.

НА СВОБОДУ

на гачок Співдружності: Україну втримано! Дружно пішли розмови про «єдину армію», «єдиний економічний простір», «єдину валюту», про відновлення «кровеносной системы страны», словом — про появу «нового государственного образования», про створення «новой государственности!».

Третя: Захід, по-купецькому приглядаючись до нашого лиха, пригальмував визнання незалежності України. Та й справді: після епохального тріумфу першого грудня отак притьмом у нові обійми? Навіть Президент ліквідованого СРСР, приголомшений напочатку, невдовзі ожив — збадьорився!

Ми потрапили в пастку. Мета мінських домовленостей, якщо тлумачити їх з позиції рівноправності і доброї волі, може бути досягнута у рамках звичайного двостороннього і багатостороннього співробітництва між незалежними державами. Створення ж так званої Співдружності в реальних умовах нашої політичної дійсності підтримуватиме і навіть посилюватиме інерцію імперського ставлення Росії до України, залишатиме український народ у силовому полі її споконвічного посягання на нашу свободу, сприятиме збереженню (а згодом — утвердженню й розбудові!) окремих владних структур центру, і все це серйозно загальмує і поставить під загрозу становлення державної незалежності України.

Бачимо, що після Мінська політична напруженість в імперії не послаблюється. Ситуація з кожним днем увиразнюється — в гірший бік. До Угоди (на правах засновників Співдружності!) хочуть приєднатися Казахстан і Середня Азія — республіки, які послідовно підтримували горбачовський Союзний договір! Ставиться питання про підписання «нового соглашения о СНГ». Мінську Угоду збираються «переписать набело», створивши «евразійську Співдружність» на конфедеративній основі. Міністр оборони СРСР і Президент Росії говорять уже про «Об'єднані Збройні Сили» Співдружності. М. Горбачов знову пригрозив застосуванням сили. В інтерв'ю американському тижневикові «Тайм» він заявив, що «використає свої президентські повноваження, у першу чергу як Головнокомандувач Збройних Сил». Практично робиться ще одна спроба затягнути Україну в «оновлений Союз», нав'язати їй черговий «Союзний договір».

Над Україною нависла смертельна небезпека. Українська патріотична демократія повинна стати в опозицію до мінської Угоди і поставити перед Президентом України вимогу не їхати в Алма-Ату, не підписувати ніякої «нової угоди». Розпускати Народну Раду українського парламенту передчасно. Треба творити широкий народний фронт захисту державної незалежності нашої Батьківщини.

Юрій БАДЗЬО, голова Національної Ради Демократичної партії України.

Телеграфним рядком з Черкас

СЛОВО — ЗОЛОТО

Зиявилося у народного депутата України директора Канівського заводу «Магніт» М. Воєводи. Під час передвиборної кампанії він пообіцяв виборцям обов'язково налагодити на підприємстві випуск пральних машин. Не минуло й трьох років, як в оселях канівчан з'явилась «Аліса». Депутат виконав обіцяне.

«РОЗВІДКА» ІЗ САНТА-РОЗИ

У Черкасах побувала делегація з американського міста-побратима Санта-Рози. Мета приїзду — мати з перших рук інформацію про політичну та економічну ситуацію в Україні, розвідати «вигідність» прямого ділового співробітництва. Проте не тільки розвідкою займалися гості. Пол Сенемен, наприклад, домовився про відкриття в обласному центрі філії своєї фірми «Трансформація бізнесу в світовому масштабі».

ЛІТАК ЗАМОВЛЯЛИ!

— Тоді, одержуйте,— дадуть відповідь у Черкаському малому авіаційному підприємстві «Дніпроаеро». Воно обслуговує не тільки пожежні частини, геологорозвідувальні експедиції, а й приватних осіб.

НАВІТЬ СТІНА ПЛАЧЕ

Незвичайний пам'ятник євреям, які загинули під Уманню у 1941—1944 роках від рук фашистів, відкрито у Девісі (США), місті-побратимі Умані. На 250 плитах Стіни плачу 250 американських дітей намалювали те, що підказало їм серце.

ФОНД ДЛЯ МОЛОДИХ

Великомасштабні плани у щойно створеного Фонду сприяння молодіжній політиці: від розвитку дитячого туризму до будівництва молодіжних комплексів. Та для початку фундатори цієї організації спрямували свою діяльність на допомогу дітям загиблих воїнів і хворим чорнобильцям. На благодійну справу виділено понад 300 тисяч карбованців.

Лідія ТИТАРЕНКО.

ЗАЛІЗНОЇ ЗАВІСИ НЕ БУДЕ

Бліц-інтерв'ю

12 грудня Президент України Л. Кравчук підписав Указ про утворення Державного митного комітету України. Головою цього комітету того ж дня призначено Олексія Михайловича КОВАЛЯ.

Сьогодні Олексій Михайлович знайомиться із керівниками українських митниць і обговорює з ними проблеми, які потребують невідкладного вирішення. А ми знайомимо з ним вас, шановні читачі.

Голова Державного митного комітету України О. Коваль народився у квітні 1945 року в Київській області. У 1967 році закінчив відділення перекладачів Київського держуніверситету (то був перший випуск таких фахівців) і відтоді працює у митних установах. Має дружину і двох дітей. Син навчається в одному із київських військових училищ і вже встиг подарувати О. Ковалю двох онуків, а донька ще ходить до школи.

— Олексію Михайловичу, які проблеми ви вважаєте найважливішими?

— Основне — це хороший колектив. Найперше необхідно сформувати штат, затвердити структуру. Але без дружного колективу, без спеціалістів справа з місця не зрушиться. У нашій країні досі нема жодного навчального закладу, де б готували фахівців для митниць.

— Який вихід з такого становища?

— Плануємо з 1992 року відкрити факультет для підготовки працівників митниць. Ще не відомо, на базі якого вузу буде створено цей факультет, але він обов'язково буде.

— Як ви плануєте втілювати у життя пункт 7 Тимчасового положення про Державний митний комітет України, в якому йдеться про сприяння створенню умов для прискорення товарообігу і пасажиропотоку через митний кордон України?

— Щоб наші митниці стали цивілізованими, необхідно близько 1 мільярда карбованців. Але, сподіваюсь, років за три ми з цим впораємося. Тим більше, що нам готові допомогти й сусіди: Польща, Угорщина...

— А як буде з чергами на автопереходах?

— Поки можу сказати, що до кінця грудня цього року черги на автопереходах зникнуть. «Залізної завіси», як нам пропонували, не буде. Митниця має застосовувати лише економічні важелі.

— Донедавна автопереходи були під юрисдикцією Центру. Як тепер?

— Тепер під юрисдикцією України. Але знову постає проблема кадрів та фінансування. Та й цю проблему вирішимо, адже покладено край підпорядкуванню митниць різним відомствам. Нині всі митниці та їх служби, розташовані на території України, підпорядковуються лише нашому комітету.

— Чи будуть кордони з республіками колишнього СРСР?

— Поки що їх створення не передбачається.

— Куди надходять кошти від митниць?

— До бюджету України.

— Дозвольте привітати вас із призначенням на таку відповідальну посаду і побажати успіхів!

Розмову вела **Катерина ВОРОНЕНКО.**
Київ.

Відродження

КОМСОМОЛЬСЬКІ КОЗАКИ

Рішенням козацького сходу, скликаного кошовою радою Полтавського гірничозбагачувального комбінату, в місті Комсомольську засновано українське козацьке товариство.

Генеральний директор підприємства, народний депутат України В. Мартиненко давно відомий своїми «прокозацькими» поглядами. З його легкої руки на комбінаті з'явилися курені й паланки Дніпровського коша та кошова рада, а цьогорічне відзначення Дня металурга вилилося в загальноміське святкування 500-річчя українського козацтва.

— Дехто вважає, що Комсомольськ виріс на голому місці, а тому не має родуплемені, — сказав Володимир Мартиненко. — Це зовсім не так. У нас глибокі історичні корені, адже саме тут Запорозька Січ тримала свій північний форпост.

По-різному можна оцінити факт появи козацького товариства: як дитячу забаву дорослих і як реальний крок на шляху відродження духовних цінностей народу. Та видно з усього, що в Комсомольську люди серйозні й просто бавитися не люблять.

Анатолій ЩЕРБАК.
Полтавська область.

Черевички для суверенної держави

Бізнес

Нині легше знайти в тридев'ятому царстві Попелюшку, аніж звичайнісінькі черевички. Втім, є у Львові «торговий центр» — на стадіоні «Україна», де можна купити й продати все. «Прогресівські» чобітки вартістю 300—315 карбованців можна придбати там за 850 карбованців.

Цікавлюся у директора Львівського виробничого взуттєвого об'єднання «Прогрес» С. Павличка, чи тішить його такий успіх продукції підприємства?

— Не тішить. Бо за наш рахунок наживаються інші. Попри кризові явища, обсяг продукції «Прогресу» не знижується. Торік на Львівщині було реалізовано 18 відсотків від загального обсягу, нинішнього —34 відсотки, і все одно взуття в магазинах нема. А до ринку нам, на жаль, далеко. Багато розмов точиться, як входити в ринок, але чи можна входити в те, чого нема? Ринок передбачає, передусім, конкуренцію, насичення товарами. А дефіцит розхолоджує виробників. Та все одно маємо думати про майбутнє.

Тож «прогресівці» самотужки налагоджують необхідні партнерські зв'язки — з допомогою бартеру, дружніх контактів. У Станіслава Степановича є свої комерційні таємниці щодо виживання, свої наміри й плани, як вислизнути з-під диктату рідного київського центру. Бо проголошення незалежності України аж ніяк не позначилося на діяльності об'єднання. Республіканський комітет з легкої промисловості не надав своєму підвідомчому підприємству ні грама суверенності.

— Як залежали, так і залежимо від його монополії, — каже С. Павличко.— Знову одержали 90 відсотків держзамовлення. Міністерство торгівлі розподіляє нашу продукцію, а ми, виходить, не маємо права на неї. Ось спустили мені згори показник рентабельності 25 відсотків, а на «Прогресі» він досягнув 105 відсотків. Отже, у нас відібрали 12 мільйонів карбованців. Чи буду я зацікавлений у збільшенні виробництва взуття? Ні, звичайно. Допоки ринком займатимуться здебільшого політики, він неминуче нагадуватиме базарне збіговисько на стадіоні «Україна».

Оксана ТЕЛЕНЧІ.
Львів.

Коротко

НАКАЗ ПРЕЗИДЕНТУ

З ініціативи Ужгородської міськради в обласному центрі відбулося народне віче «Слава вільній Україні». Прийнято звернення до Президента, в якому міститься вимога не піддаватися будь-якому тиску й погрозам з центру, до кінця відстоювати незалежність України.

Учасники зібрання закликали всі політичні сили республіки об'єднатися для захисту суверенної держави.

Микола ГОРВАТ.
Ужгород.

ШВИДКА ДОПОМОГА ЛІКУЄ... СТРАЙКОМ

Реалії

На сьогодні намічено страйк працівників лікарні № 4 швидкої та невідкладної допомоги Харкова. Про це медперсонал заявив на мітингу біля Будинку Рад.

На думку лікарів, нова влада, що перебралася до будинку колишнього обкому КПУ, нічим не краща за стару. А тому медпрацівники вважають себе змушеними вдатися до крайнього заходу.

Передбачити результат такого кроку важко. У лікарні розміщено міжобласний опіковий центр, єдиний у області нейрохірургічний центр, щелепно-лицьове та нейросудинне відділення.

Вимоги лікарів відомі: пріоритетне забезпечення медичним обладнанням, інструментом, ліками, донорською кров'ю, підвищення заробітної плати. Крім цього, медперсонал вимагає подання лікарні швидкої та невідкладної допомоги статусу муніципальної. Лікування одного хворого обходиться у 150—300 карбованців, а держава виділяє лише... 6. Нерідко через брак бензину не можуть виїхати на виклик машини швидкої допомоги, а хірургам нічим оперувати.

Проблеми лікарні № 4 вже не перший місяць обговорюються у депутатських «коридорах». Створено навіть узгоджувальну комісію, але віз і нині там.

Головна медична сестра Л. Носкова повідомила, що у день страйку допомога буде подаватися лише тяжкохворим та дітям.

Микола КОСИЙ.
Харків.

Факт

Місія одеських інтернаціоналістів

До Осетії з доброчинною місією вирушила делегація, сформована Одеською обласною організацією Ради миру, обласним комітетом Червоного Хреста і грузинсько-осетинським товариством «Згода». На гроші, зібрані кількома організаціями та приватними особами, закуплено продовольчі товари, одяг, взуття, медикаменти. Одесити мають намір зустрітися з осетинським та грузинським політичним керівництвом. Планується також візит до чеченського президента Д. Дудаєва.

...І позиція земляків-націоналістів

У Будинку культури працівників зв'язку відбулися чергові збори прихильників українського націоналізму, організовані місцевими активістами Української націоналістичної спілки. Учасники зборів підтримали спільну заяву УНС і Української національної асамблеї щодо підписання Україною Угоди про Співдружність Незалежних Держав. У заяві міститься засудження ратифікації ВР України Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав.

УНІАР.

Телегр... з Рівн...

...ВІСИ НЕ БУДЕ

...дент України / Указ про утво- / митного комітету / комітету того / сія Михайлови- ...

Михайлович зна- / українських / з ними пробле- / ікладного ви- / имо з ним вас, ...

митного коміте- / народився у кві- / ькій області. У / ідділення перек- / ржуніверситету / таких фахів- / у митних уста- / двох дітей. Син / київських вій- / встиг подару- / онуків, а донька ...

...відомо, на базі / де створено цей / він обов'язко- ...

...лануєте втілю- / пункт 7 Тимча- / ння про Дер- / комітет Ук- / йдеться про / рення умов / товарообі- / потоку через / України? ...

...ші митниці ста- / ни, необхід- / мільярда карбо- / подіваюсь, ро- / з цим впорає- / вше, що нам

готові допомогти й сусіди: Польща, Угорщина...

— **А як буде з чергами на автопереходах?**

— Поки можу сказати, що до кінця грудня цього року черги на автопереходах зникнуть. «Залізної завіси», як нам пропонували, не буде. Митниця має застосовувати лише економічні важелі.

— **Донедавна автопереходи були під юрисдикцією Центру. Як тепер?**

— Тепер під юрисдикцією України. Але знову постає проблема кадрів та фінансування. Та й цю проблему вирішимо, адже покладено край підпорядкуванню митниць різним відомствам. Нині всі митниці та їх служби, розташовані на території України, підпорядковуються лише нашому комітету.

— **Чи будуть кордони з республіками колишнього СРСР?**

— Поки що їх створення не передбачається.

— **Куди надходять кошти від митниць?**

— До бюджету України.

— **Дозвольте привітати вас із призначенням на таку відповідальну посаду і побажати успіхів!**

Розмову вела Катерина ВОРОНЕНКО.

Київ.

...уверенної держави

...Багато розмов / входити в ри- / ожна входити в / ? Ринок перед- / сім, конкурен- / товарами. А / ладжує вироб- / одно маємо ду- / бутнє.

...ресівці) само- / укують необ- / ські зв'язки — / бартеру, друж- / У Станіслава / свої комерцій- / до виживання, / плани, як вис- / диктату рідно- / центру. Бо про- / залежності Ук- / не позначило- / ості об'єднання. / кий комітет з / совості не на-

дав своєму підвідомчому підприємству ні грама суверенності.

— Як залежали, так і залежимо від його монополії, — каже С. Павличко.— Знову одержали 90 відсотків держзамовлення. Міністерство торгівлі розподіляє нашу продукцію, а ми, виходить, не маємо права на неї. Ось спустили мені згори показник рентабельності 25 відсотків, а на «Прогресі» він досягнув 105 відсотків. Отже, у нас відібрали 12 мільйонів карбованців. Чи буду я зацікавлений у збільшенні виробництва взуття? Ні, звичайно. Допоки ринком займатимуться здебільшого політики, він неминуче нагадуватиме базарне збіговисько на стадіоні «Україна».

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Відродження

КОМСОМОЛЬСЬКІ КОЗАКИ

Рішенням козацького сходу, скликаного кошовою радою Полтавського гірничозбагачувального комбінату, в місті Комсомольську засновано українське козацьке товариство.

Генеральний директор підприємства, народний депутат України В. Мартиненко давно відомий своїми «прокозацькими» поглядами. З його легкої руки на комбінаті з'явилися курені й паланки Дніпровського коша та кошова рада, а цьогорічне відзначення Дня металурга вилилося в загальноміське святкування 500-річчя українського козацтва.

Дехто вважає, що Комсомольськ виріс на голому місці, а тому не має родуплемені, — сказав Володимир Мартиненко. — Це зовсім не так. У нас глибокі історичні корені, адже саме тут Запорозька Січ тримала свій північний форпост.

По-різному можна оцінити факт появи козацького товариства: як дитячу забаву дорослих і як реальний крок на шляху відродження духовних цінностей народу. Та видно з усього, що в Комсомольську люди серйозні й просто бавитися не люблять.

Анатолій ЩЕРБАК.

Полтавська область.

Коротко

НАКАЗ ПРЕЗИДЕНТУ

З ініціативи Ужгородської міськради в обласному центрі відбулося народне віче «Слава вільній Україні». Прийнято звернення до Президента, в якому міститься вимога не піддаватися будь-якому тиску й погрозам з центру, до кінця відстоювати незалежність України.

Учасники зібрання закликали всі політичні сили республіки об'єднатися для захисту суверенної держави.

Микола ГОРВАТ.

Ужгород.

Телеграфним рядком з Рівного

«РОЗПРОБУВАЛИ»

На п'ятому році співжиття президія ради Федерації незалежних профспілок області висловила недовіру голові ради Миколі Гонтарю — за хибний стиль роботи, недостатній контроль за фінансово-господарською діяльністю навчально-методичного центру і роботою апарату.

МЕНШЕ, НІЖ У [illegible]'ЯЗНИЦІ

У Рівному запроваджено нові талони. Кожний володар папірця може купити на місяць кілограм м'яса та півкілограма ковбаси. Місцева газета «Діалог» встановила, що це навіть менше, ніж перепадає в'язням. Тим часом у деяких магазинах м'ясопродукти залишаються нереалізованими.

С[illegible]НОЇ МОВИ НЕ ЗНАЙШЛИ

Установча конференція міського товариства російської культури відбулася в Рівному. Думки розді[illegible]: одні [illegible]нули [illegible]ити об'є[illegible] російськомовного населення, інші — російського земляцтва. Детальніше про це поговорить на обласній установчій конференції.

ЗДОРОВІ ЗУБИ НА ПОЛИЦЮ

Відкрито нову чудово обладнану стоматологічну поліклініку. Працюватиме [illegible] у дві зміни пер[illegible] виготовля[illegible]ме металокерамічні та фарфорові протези. Для стоматологів роботи вистачить. А для зубів?

ПОКИ ПРОМИСЛОВІСТЬ ЧУХАЄТЬСЯ

Понад 200 саморобних тракторів зареєстровано в області органами Держтехнагляду. Втративши надію на промисловість, селяни рятуються самі. Виготовляють і причіпне знаряддя. Саморобних літаків поки що не зареєстровано.

ЗҐВАЛТУВАННЯ У РЕАНІМАЦІЇ

До міліції звернулася санітарка одного з медичних закладів: її мовляв, зґвалтував... лікар. Підозрюваного було затримано на добу у камері попереднього ув'язнення. Зрештою з'ясувалося, що напівкримінальне кохання у реанімаційному відділенні відбулося «за згодою».

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

...ОМОГА ЛІКУЄ... СТРАЙКОМ

...результат та- / . У лікарні / ласний опі- / єдиний у облас- / гічний центр, / ве та нейросу- / на.

...арів відомі: прі- / печення медич- / ням, інструмен- / донорською кро-

в'ю, підвищення заробітної плати. Крім цього, медперсонал вимагає подання лікарні швидкої та невідкладної допомоги статусу муніципальної. Лікування одного хворого обходиться у 150—300 карбованців, а держава виділяє лише... 6. Нерідко через брак бензину не можуть виїхати на виклик машини швидкої допомоги, а хірургам нічим оперувати.

Проблеми лікарні № 4 вже не перший місяць обговорюють у депутатських «коридорах». Створено навіть узгоджувальну комісію, але віз і нині там.

Головна медична сестра Л. Носкова повідомила, що у день страйку допомога буде подаватися лише тяжкохворим та дітям.

Микола КОСИИ.

Харків.

Факт

...іоналістів

...делегація, сфор- / миру, облас- / ько-осетинським / ома організація- / вольчі товари, / намір зустріти- / ерівництвом. / идента Д. Дуда-

...І позиція земляків-націоналістів

У Будинку культури працівників зв'язку відбулися чергові збори прихильників українського націоналізму, організовані місцевими активістами Української націоналістичної спілки. Учасники зборів підтримали спільну заяву УНС і Української національної асамблеї щодо підписання Україною Угоди про Співдружність Незалежних Держав. У заяві міститься засудження ратифікації ВР України Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав.

УНІАР.

Без офіційного приводу

ЛЮДИНА — ТЕАТР

Цими днями в приміщенні Республіканського громадсько-політичного центру проходить виставка, присвячена життю і творчості Леся Курбаса.

Його світ — на рівні високого мистецтва й на рівні особистості, сповнений новаторства, мистецького пошуку і зухвалого експерименту. В 20-х роках Україна мала театр світового рівня саме завдяки цій неймовірній людині з дивним, теплим і відчуженим поглядом. Сьогодні ми стаємо державою, тож вельми корисно кожному середньостатистичному громадянину доторкнутися вершин мистецької слави України. Символічно, що цю виставку в колишньому музеї Леніна (теж, до речі, величезного експериментатора!) організовано без офіційного приводу, між датами. Вона не хронологічна, експозиція розпочинається з періоду навчання Леся Курбаса у Віденському університеті. Саме тоді розпочалося його захоплення театром. Макети, оформлення сцени з умовно-технократичними декораціями, ескізи костюмів, манекен,— усе це повертає людину від буденщини до напівілюзорного світу мистецтва.

— Ми організували цю виставку разом з Центром творчих ініціатив Спілки театральних діячів України,— розповідає Ольга Гуєвська, співробітниця Державного музею театрального, музичного і кіномистецтва.— Перша була 1987 року, її приурочили до сторіччя метра українського театрального авангарду. Теперішній вернісаж триватиме до 13 січня. Він містить не тільки нові експонати, а й має дещо новий зміст. Це — погляд на трагедію українського відродження 20-х років, яке піднесло та розчавило Хвильового, Куліша, Курбаса...

Володимир СТАНІСЛАВЧИК.

З днем народження!

«РУСЬ» ЗБИРАЄ ОДНОДУМЦІВ

Товариство захисту російської культури «Русь» дало назву асоціації товариств, яку створено днями на зборах у Києві. Учасники її вважають актуальними створення концепції російської освіти на Україні та інші заходи, що сприятимуть збереженню російськомовного інтелекту, аби він міг прислужитися розбудові незалежної держави.

Асоціація бере на себе не тільки культурологічні, а й правозахисні функції.

Марина ДЯТЛОВА.

Думка з приводу

БЕЗ ДИКТАТУ Й СВАВОЛІ

Державі потрібно те саме, що й окремій людині: максимум волі і взаємовигідні стосунки з оточуючими. У цьому плані Угода про Співдружність Незалежних Держав вигідно відрізняється від Союзного договору, бо розширює свободу її учасників, не ущемлює їх права, надає можливості всім діяти узгоджено, по-партнерськи, але без диктату і сваволі імперських структур. СРСР розпався тому, що його центр не зміг чи не захотів створити такі економічні умови, за яких би як кожна людина, так і держава, почували себе справжніми господарями.

Сергій ТРЕГУБЕНКО,
головний метролог сиркомбінату.
Мена
Чернігівської області.

Це ж треба!

ГОВОРИЛИ, БАЛАКАЛИ...

Хто сказав, що папір — дефіцит? Зазирніть до будь-якого кіоску «Союздруку», і побачите купи видань про еротику, містицизм, газети з шлюбними оголошеннями, анекдотами...

Це питання обговорили на правлінні Луганської обласної журналістської організації, але розмова вийшла порожньою. Бо монополізм у поліграфії породив під егідою організації видання такого ж гатунку і непретензійної спрямованості, як, наприклад, «Шлюбна газета», «Суботній калейдоскоп».

Цікаво, що редагує все гамузом один із заступників редактора донедавна компартійної газети «Луганська правда», а до редколегії незмінно входить директор однойменного видавництва. З одного боку, корумпована комерція з використанням службового становища. З другого, є привід відмовити демпартіям друкувати їхні часописи — мовляв, поліграфічна база і без них працює на повну потужність.

Сергій СКИБА.

Луганськ.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

МІ...

Отакої...

Скільки... / першого... / го. Прим... / колективу... / вовнопряд... / любов ке... / кої фірм... / ся майж... / в'яних». / Рік то... / понували... / ти коопер... / робітники... / трохи за... / простий... / плата за... / плану по... / жі — фа... / Оскіль... / вана на...

Є ...

Хоча на... / можуть їх... / здогадують... / просто не... / завезли ц... / В упра... / ни пломба... / реконатис... / сяці кері... / аналіз, та... / ця для ни...

Луцьк.

ИМ рядком

ВАЛИ»
оці спів-
ради Фе-
залежних
бласті ви-
іру голо-
Гонтарю
иль робо-
контроль
господар-
стю нав-
ного цен-
апарату.

ІЖ У
ЦІ
запровад-
они. Кож-
папірця
на місяць
та півкі-
. Місце-
ог» вста-
вить мен-
дає в'яз-
м у де-
х м'ясо-
лишаються
и.

ОВИ НІ
ЛИ
нференція
риства ро-
ри відбу-
. Думки
дні
об'є
омовного
ші — ро-
емляцтва.
о це по-
ласний ус-
ренції.

УБИ НА
Ю
у чудово
матологіч-
Працюва-
і зміни
отовля
мічні та
протези.
гів роботи
ля зубів?

СЛОВІСТЬ
ЬСЯ
моробних
естровано
органами
у. Втра-
промисс-
рятують-
вляють і
ядя. Св-
ків поки
ровано.

ННЯ У
ЦІ
вернулася
ого з ме-
в: її мов-
.. лікар.
було за-
бу у каме-
ю ув'яз-
о з'ясу-
апівкримі-
у реані-
відділенні
годою».
ЕРГІЙ
ИЧУК.

Без офіційного приводу

ЛЮДИНА — ТЕАТР

Цими днями в приміщенні Республіканського громадсько-політичного центру проходить виставка, присвячена життю і творчості Леся Курбаса.

Його світ — на рівні високого мистецтва й на рівні особистості, сповнений новаторства, мистецького пошуку і зухвалого експерименту. В 20-х роках Україна мала театр світового рівня саме завдяки цій неймовірній людині з дивним, теплим і відчуженим поглядом. Сьогодні ми стаємо державою, тож вельми корисно кожному середньостатистичному громадянину доторкнутися вершини мистецької слави України. Символічно, що цю виставку в колишньому музеї Леніна (теж, до речі, величезного експериментатора!) організовано без офіційного приводу, між датами. Вона не хронологічна, експозиція розпочинається з періоду навчання Леся Курбаса у Віденському університеті. Саме тоді розпочалося його захоплення театром. Макети, оформлення сцени з умовнотехнократичними декораціями, ескізи костюмів, манекен,— усе це повертає людину від буденщини до напівілюзорного світу мистецтва.

— Ми організували цю виставку разом з Центром творчих ініціатив Спілки театральних діячів України,— розповідає Ольга Гуєвська, співробітниця Державного музею театрального, музичного і кіномистецтва.— Перша була 1987 року, її приурочили до сторіччя метра українського театрального авангарду. Теперішній вернісаж триватиме до 13 січня. Він містить не тільки нові експонати, а й має дещо новий зміст. Це — погляд на трагедію українського відродження 20-х років, яке піднесло та розчавило Хвильового, Куліша, Курбаса...

Володимир СТАНІСЛАВЧИК.

З днем народження!

«РУСЬ» ЗБИРАЄ ОДНОДУМЦІВ

Товариство захисту російської культури «Русь» дало назву асоціації товариств, яку створено днями на зборах у Києві. Учасники її вважають актуальними створення концепції російської освіти на Україні та інші заходи, що сприятимуть збереженню російськомовного інтелекту, аби він міг прислужитися розбудові незалежної держави.

Асоціація бере на себе не тільки культурологічні, а й правозахисні функції.

Марина ДЯТЛОВА.

Думка з приводу

БЕЗ ДИКТАТУ Й СВАВОЛІ

Державі потрібно те саме, що й окремій людині: максимум волі і взаємовигідні стосунки з оточуючими. У цьому плані Угода про Співдружність Незалежних Держав вигідно відрізняється від Союзного договору, бо розширює свободу її учасників, не ущемлює їх права, надає можливості всім діяти узгоджено, по-партнерськи, але без диктату і сваволі імперських структур. СРСР розпався тому, що його центр не зміг чи не захотів створити такі економічні умови, за яких би як кожна людина, так і держава, почували себе справжніми господарями.

Сергій ТРЕГУБЕНКО, головний метролог сиркомбінату.
Мена
Чернігівської області.

Це ж треба!

ГОВОРИЛИ, БАЛАКАЛИ...

Хто сказав, що папір — дефіцит? Зазирніть до будь-якого кіоску «Союздруку», і побачите купи видань про еротику, містицизм, газети з шлюбними оголошеннями, анекдотами...

Це питання обговорили на правлінні Луганської обласної журналістської організації, але розмова вийшла порожньою. Бо монополізм у поліграфії породив під егідою організації видання такого ж гатунку і непретензійної спрямованості, як, наприклад, «Шлюбна газета», «Суботній калейдоскоп».

Цікаво, що редагує все гамузом один із заступників редактора донедавна компартійної газети «Луганська правда», а до редколегії незмінно входить директор однойменного видавництва. З одного боку, корумпована комерція з використанням службового становища. З другого, є привід відмовити демпартіям друкувати їхні часописи — мовляв, поліграфічна база і без них працює на повну потужність.

Сергій СКИБА.
Луганськ.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

МІЛЬЙОН ЗА КАРІ ОЧЕНЯТА

Отакої!

Скільки коштує кохання з першого погляду? Як для кого. Приміром, для трудового колективу Полтавської бавовнопрядильної фабрики любов керівництва до ризької фірми «Імпекс» обійшлася майже в мільйон «дерев'яних».

Рік тому прибалти запропонували полтавцям створити кооператив, де бажаючі робітники у вихідні могли б трохи заробити. Розрахунок простий — прибуток фірмі, плата за оренду і виконання плану по виготовленню пряжі — фабриці.

Оскільки фірма зареєстрована на території Литви, то й податок з бюджету до останнього часу кооператив сплачував не в бюджет Полтави. А ще 844706 карбованців «Імпекс» з'їв, маніпулюючи зникненням накладних витрат і ціноутворенням на сировину.

Коли всі ці факти стали відомі комісії Держінспекції цін області, на захист фірми став директор фабрики М. Лисичкін. Мало того, що відмовився підтвердити висновок комісії своїм підписом, а ще доводив: мовляв, вчинив мудро, уклавши грабіжницький договір для підприємства. Ось так робітники оплатили рахунок за чужий обід.

Григорій ГРИНЬ.
Полтава.

Прецедент

Є ОЛІЯ, АЛЕ БЕЗ АНАЛІЗУ

Хоча на олію в Луцьку ввели талони, але жителі міста ніяк не можуть їх отоварити. Продавці кажуть: «Немає!». Бідолашні й не здогадуються, що на території управління «Волиньголовпостач» просто неба стоять три цистерни олії по 60 тонн кожна. Чому не завезли ці продукт у магазини?

В управлінні стверджують, що цистерни надійшли із зірваними пломбами, тож потрібно провести спеціальні аналізи, аби переконатися, що в олії немає шкідливих домішок. Ось уже два місяці керівники області й міста з'ясовують, хто буде проводити аналіз, та чомусь не дійдуть згоди. Здається, що й така дрібниця для них переростає у глобальну проблему.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Луцьк.

Усьо чотко!

ОСВЯТИЛИ ОБКОМ

Урочистою акцією ознаменував свій переїзд з будинку Рад в приміщення колишнього обкому та міськкому партії Кіровоградський міськвиконком. Перш ніж зайти, двері відчинили перед служителями Української православної церкви. Єпископ Кіровоградський та Миколаївський Василій відправив службу і освятив усі кімнати.

За словами голови міськвиконкому В. Мухіна, зроблено це «на прохання колективу». Правильно, прохання треба задовольняти, особливо коли врахувати, що значна частина впливових членів «колективу» — колишні відповідальні працівники колишнього міськкому партії, які ще рік тому були господарями нині освяченого комітету.

«Треба вірити, що тепер із цих стін не виходитиме зло, а тільки добро»,— написала місцева «Вечірня газета». Будемо вірити, бо що залишається робити!

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

Коротко

МАКСИМ БОГДАНОВИЧ І КРИМ

З Кримом пов'язані життя і творчість білоруського поета Максима Богдановича. Нинішнього року столітній ювілей письменника, за рішенням ЮНЕСКО, відзначає весь світ. На честь цієї події в Ялтинському історико-літературному музеї розгорнуто виставку книг майстра і присвячених йому творів.

Олександр ПІЛАТ.
Кримська АРСР.

ПОГОДА

Сьогодні на Україні без опадів, завтра — у західній половині невеликі опади, вночі і вранці подекуди туман. Вітер змінних напрямків, 3—8 метрів на секунду. Температура вдень від 2 градусів морозу до 4, на заході — до 6 градусів тепла, вночі 4—10, на сході й у Прикарпатті подекуди 11—15 градусів морозу.

По Київській області сьогодні вдень без істотних опадів, вітер змінних напрямків, 3—8 метрів на секунду. Температура від 1 градуса морозу до 4 градусів тепла.

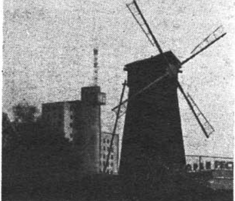

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Чергова по випуску новин Катерина ВОРОНЕНКО. Тел. 446-61-13.

Бізнес

СІРЧАНИЙ БУНТ

Як повідомлялося, в місті Новояворівську Львівської області відбулася установча конференція Асоціації виробників і споживачів сірки.

Раніше виробниче об'єднання «Сірка» належало до союзного міністерства. А коли останнє змінило вивіску — до всесоюзної асоціації «Агрохім». Зазначимо, Держкомцін Союзу разом з Радою Міністрів встановив найнижчу в світі ціну на сірку. Виробництво ледь жевріло, робітники, що назвалися, животіли. Навіть коли торік ціна на сірку зросла з 65 до 139 карбованців за тонну, собівартість її стрибнула з 90 до 180. Отже, сірчовиків свідомо поставили на коліна: працюватимете по-стахановськи — видилимо дотацію. Але набридло врешті-решт простягати руку. У січні цього року вони оголосили страйк. Щоб втихомирити бунтарів, центр виділив, здавалося б, солідну суму — 40 мільйонів карбованців, і продовжував обдирати Україну, як липку. «Агрохімекспорт» продавав продукцію із стратегічної сировини за кордон, збирав капітал і купував торговельні представництва.

Словом, генеральний директор ВО «Сірка» Віктор Подолян махнув рукою на московських покровителів і не полишає надії подати на них у суд — за збитки, завдані екології краю. А це — сотні мільйонів. До того ж, якщо виробниче об'єднання «Сірка» не матиме змоги зміцнити виробництво, то наступного року можна буде очікувати скорочення видобутку сировини на 300 тисяч тонн.

Щоб не сталося фатального спаду виробництва, попросили в уряду республіки три мільйони інвалютних карбованців. За дефіциту бюджету вільних коштів немає,— відповіли з Києва. Але вже невдовзі міністерські чиновники змушені будуть закупити за кордоном 200 тисяч тонн сірки. Бо хімічна промисловість від хронічної нестачі сировини задихається вже сьогодні. На це треба 17 мільйонів інвалютних карбованців.

Приклад іншого характеру. Віктор Подолян на аудієнцію до Вітаутаса Ландсбергіса не їздив. Та не припинив відвантажувати сировину Кедайняйському хімічному заводу навіть під час січневого страйку. Литовські партнери вже тоді платили за тонну сірки 273 карбованці. А з часом купуватимуть її виключно за валюту. Розплачуватимуться імпортним устаткуванням, технікою.

Ось такі вихідні позиції установчої конференції сірчовиків. Вони, не сподіваючись на треті руки, створили Асоціацію виробників і споживачів сірки: 36 підприємств України, Росії, Литви, Беларусі об'єдналися. Навіщо? Щоб не згинуло унікальне в країні виробництво і не зупинилися сотні підприємств хімічної промисловості.

Вони добровільно погодилися матеріально підтримати розвиток рудної бази «Сірки», перерахувати їй кошти на соціальний розвиток, рекреаційні заходи. У перспективі засновники асоціації хочуть стати акціонерами. Паї неукраїнських підприємств захищатиме міжнародне право.

Богдан БАЛКОВИЙ,
журналіст.
Львівська область.

ВУГІЛЛЯ РУБАЮТЬ — ЛІС ЛЕТИТЬ

Хто знає, хто ні — в один голос кажуть: гірничодобувна галузь шкандибає за браком кріпильного лісу. До певної міри, це так. Кріпимо лави дідівським способом, і проблема ця стоятиме гостро й довго. Але, як практик, я б не відокремлював якийсь із чинників матеріально-технічного забезпечення шахт, коли нас ставить на коліна брак будь-якої дрібниці.

З лісом, коли на те пішло, можна визначитися найшвидше, оскільки це тільки сировина, що не потребує великих затрат на обробку. Або він є, або його немає. І яка різниця, хто там саботує постачання кондиційної деревини, — російський уряд чи ліспромгоспи? Знаю одне: на 1000 тонн видобутку вугілля потрібно 24 кубометри лісу. Є 14. Хоча й з тими крихтами, що ще постачаються, — суцільне безладдя. Економістів до краю заплутала цінова сваволя. Буває, розцінки змінюються по кілька разів на тиждень. Важко скласти елементарний звіт. Останні дані по вартості кругляка — десь близько 200 карбованців — учетверо дорожче, ніж місяць тому.

Нам також закидають істотне підвищення ціни на вугілля, проте чомусь замовчується, що це був разовий захід. Не думаю, якщо дозволимо втягти себе в грошове змагання, що в ньому будуть переможці. Щось там на певний час вигадає підмосковний завод, який не дає гірничодобувних комплексів, чи Вірменія, позбавивши шахти кабельної продукції, а в цілому, коли ми налагодимо власну інфраструктуру, до такого партнерства можна й не повернутися.

Утім, що апелювати до російських суміжників? У себе вдома ладу немає. Задихаються шахти без труб, рейок у суверенному, так би мовити, економічному просторі. Виникли якісь там непорозуміння між українськими металургійними і трубопрокатними заводами — ми залишилися без засобів для дегазації та протипожежного захисту.

Порвалися навіть суто домашні зв'язки всередині області. По всіх виробках відставання на сто і більше метрів. І ці метри люди долають з усім вантажем на плечах. Катав рейки рідний, за 10 кілометрів від шахти, Комунарський металургійний комбінат. Тепер, либонь, йому вигідніше гнати за валюту болванки. Був би план по валу, де вже думати про асортимент.

Отак і назбиралося докупи: порушення технологічних режимів, аварії, пожежі, професійні хвороби гірників, помітне зниження видобутку. Лави готові, а зарядити їх нічим. Ще змилостивилася доля — обійшли нас руйнівні страйки. Але всьому є межа, і терпець у людей може урватися за першої-ліпшої нагоди. Зарплата у прохідників нижча, ніж у водія тролейбуса. А поряд живий стимул. В «Ростоввугіллі» найвідсталіша бригада одержує вдвічі більше наших передовиків.

Нова економічна розкладка підштовхує до ініціативи. Але про які прямі зв'язки можна говорити, коли шахти не мають юридичного статусу? Куди не кинься щось дістати — скрізь треба везти. Бартер засуджено. Та й що ми можемо запропонувати, крім вугілля? Гречки, олії, сала самі б раді десь узяти. Ті сім відсотків надпланової продукції, милостиво передані недавно на розсуд трудових колективів, усіх дірок не затулять. І несерйозно це якось. Коли шахти самі займатимуться торгівлею, заведуть штат експедиторів — коли і хто рубатиме вугілля?

Це вже завдання не нашого рівня. Глобальні питання слід вирішувати централізовано, у державному масштабі. Пора українському вугільному Комітету брати на себе всю повноту відповідальності, а не виношувати згубні проекти приватизації шахт. Раз ми вже відокремлюємося від Союзу, то не роз'єднуватися по регіонах, галузях і ще грець знає по чому, а гуртуватися треба в єдиному енергетичному комплексі України. Таке наше побажання і пересторога. Великому кораблеві велике плавання.

Олександр СУБОТІН,
головний інженер шахти «Сутоган».
Лутугинський район
Луганської області.

ПЕТРО СВЕНЦИЦЬКИЙ, людина з двома вищими освітами, що вільно володіє кількома іноземними мовами, вже близько 10 років працює під землею — робітником очисного вибою шахтоуправління «Червона Зірка» в Донецьку. Свого часу стояв біля витоків шахтарського страйкового руху на Донеччині, тож проблеми гірників близькі і зрозумілі йому. Одна з них, що гостро постала нещодавно, — нестача кріпильного лісу на шахтах Донбасу.

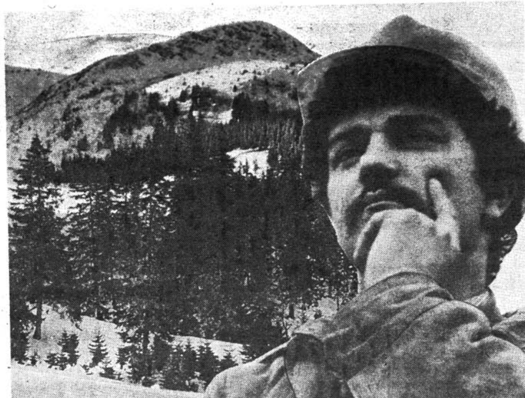

ПРО КРУГЛЯК І НЕ ТІЛЬКИ

— **Протягом тривалого часу ліс був дешевим матеріалом, яким на виробництві затикали дірки. І от маємо... Чому так сталося?**

— Коли об'єктивно, то лісу не вистачало завжди. Не було ніколи його надлишку, достатку. Це пов'язано не тільки з тим, що щороку поставки лісу зменшувалися і будуть зменшуватися, а й з тим, що у нас запроваджено аморальну технологію видобутку вугілля. Ліс донедавна вважався найдешевшим і його де можна і де не можна застосовували. А він пішов би, скажімо, на виготовлення меблів. Ця злочинна технологія роками заохочувалась, як найбільш вигідна.

— **Ситуація складається не з приємних. Який же вихід, і чи є він?**

— Переконаний, що сьогодні вихід єдиний: де можливо, докорінно переглянути технологію вуглевидобутку і там, де можливо, замінити досі дешевий ліс пластичними масами, залізобетонними конструкціями, металокріпленнями тощо. На Заході проблема лісу — архаїзм, оскільки ліс як кріпильний матеріал не використовується там уже принаймні 50 років. Ми ж прийшли до тієї кризи, яку давно вже готував розвиток подій. Більш того, це ж факт, що за останні 40—50 років на наших шахтах не з'явилося жодного конкурентоспроможного комплексу на крутоспадних і похилих пластах, а вельмишановний комбайн «Кіровець» скоро вже відсвяткує 50-річний ювілей на тонких пластах, де все кріплення за ним ведеться тим же лісом. І навіть найпалкіший прихильник єдності і непорушності Союзу не доведе нам, чому ніхто палець об палець не вдарив, щоб припинити пограбування, а точніше закопування найдорожчих матеріалів в землю. Те, що кінець цього хижацького процесу стався саме сьогодні, коли наше зубожіле суспільство вкрай заполітизоване, прикро і тривожно. Але колись він таки мусив бути. Якщо ми підпишемо ще 20 — 40 договорів з Росією чи то з кимось завгодно або зберемо до купи розвалений Союз, від цього ні на один стояк, ні на одну шпалу лісу у нас більше не стане.

— **Отже, спекуляція на подібну тему відгонить чим завгодно, тільки не турботою про гірників і металургів України?**

— Саме так. І ще одне. Коли вже зайшла мова про паливо взагалі, то треба згадати і про природний газ. На тюменській півночі ще й досі гуляє не такий вже і веселий жарт: Ямало-Ненецький національний округ називають Ямало-Донецьким, бо там живе і працює багато спеціалістів з України — саме з Донеччини. Мені і самому довелося бувати у тих краях. Так от, наш інститут «ПівденНДІдіпрогаз» залишається генеральним підрядником усіх магістральних газопроводів століття «Уренгой — Помари — Ужгород», «Ямбург — Центр» тощо. І коли сьогодні з нафтових і газових родовищ Тюмені, скажімо, відкликати всі українські вахти, вони зупиняться.

— **Чи не сприймуть оці ваші слова як застереження північному сусідові?**

— Борони Боже, ми нікого не лякаємо. Але коли лякають нас, то ми мусимо нагадати, що часто-густо українську мову можна почути в Новому Уренгої, Ноябрьську, Тинді, інших містах Півночі. Отже, облишімо взаємні залякування енергетичним голодом.

Розмову записав
Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НАУКИ

У Києві відбулася установча конференція, на якій було прийнято рішення про утворення Української асоціації соціально-економічних досліджень, менеджменту та прогнозування.

Конференція затвердила склад Головної ради, до якої ввійшли: Володимир Черняк, Леонід Кистерський, Віктор Федосов, Володимир Стекаленко, Віктор Іваненко, Степан Дзюбик, Іван Бейко. Головою ради обрано Веніаміна Сікору.

Крім того, створено колегію почесних членів, на яку покладено місію відновити засади наукової етики, стати верховною інституцією допомоги, рекомендацій з питання підтримання в наукових дослідженнях сміливості, принциповості, професійної чесності. До неї погодилися ввійти такі відомі дослідники, як Іван Дзюба, Петро Таланчук, а з іноземців — доктор філософії Осип Мороз, професор Петро Воробей, а також Богдан Гаврилишин.

Асоціація разом із спорідненими науковими товариствами проведе наукові симпозіуми, які привернуть увагу наукових і політичних кіл до сучасніших і нестандартніших методів розвитку української економіки.

Петро ХАМЧУК,
студент факультету журналістики Київського держуніверситету.
Київ.

Земельна реформа

КОМУ ПОТРІБНИЙ ТАКИЙ ПІДРЯД?

Готуючи магістерську дисертацію, проаналізував продуктивність праці та середньорічну заробітну плату за 1990 рік в АПК України. Висновки з проведеного аналізу — невеселі: чим краще працюєш, тим менше отримуєш.

Для підтвердження наведу такі дані: в Запорізькій області продуктивність праці на орендному підряді складала 15 тисяч 279 карбованців на рік, або 136,3 відсотка у відношенні до загальної, а заробітна плата орендаря — 90,3 відсотка, по Полтавській області ці цифри становлять відповідно 148,8 та 100,5 відсотка. Приблизно на таких умовах здають в оренду ріллю, велику рогату худобу, свиней в колгоспах та радгоспах Донецької, Луганської, Харківської, Сумської та інших областей. Але найразючіші умови оренди у відомства Укршовк та Держкомісії по сортовипробуванню. В першому відомстві ці цифри становлять 774,7 та 158,7 відсотка, в другому 209,2 та 71,9 відсотка. То чи скоро ми будемо ходити в шовкових одежах і їстимемо паляниці з високоурожайних сортів пшениці, якщо зволікатимемо з нормальними умовами оренди та приватизації землі? Це письмове запитання — депутатові Верховної Ради України С. Дорогунцову, який, виступаючи перед слухачами Міжнародного інституту менеджменту в Києві, стверджував, що потенціал радгоспно-колгоспної системи ще повністю не вичерпаний, і на Україні селяни не хочуть брати землю в оренду або приватизувати її.

Валерій ГАЛУШКО.
Київ.

ГІРКИЙ ЦУКОР

Огляд галузі

СТАНДАРТ НА... ПОГІРШЕННЯ ЯКОСТІ

За свідченням заступника начальника, головного інженера концерну «Укрцукор» Бориса Мелентьєва ряд підприємств, якими недавно керували союзні відомства, побудовані ще до революції.

Деякі керівники цукрових підприємств сподівалися на те, що нарешті надійде імпортне обладнання, закуплене на мільярди, що Президент СРСР брав у борг від країн Заходу. Звичайно ж, так нічого й не дочекалися.

Є інший бік справи. Останніми роками погіршилась якість сировини. Річ у тому, що бурякосіючі господарства відповідають за виконання валового плану здачі буряків, а не наявність в них цукру. Ось чому на великих площах вносяться азотні добрива, які збільшують вагу кореня, але зменшують цукристість та вихід цукру при переробці.

Солоним потом і чорними мозолями даються колгоспникам буряки. Але далеко не всі знають, що процент «виходу» цукру з прийнятих на завод буряків становить в кращому разі близько 75 відсотків. Це рівень, який обгрунтовано технічними нормативами з урахуванням технології зберігання та переробки цукросировини. Аналогічний показник закордонних буряків становить близько 82 відсотків. Ми відстаємо на 7 відсотків, а це понад 400 тисяч тонн цукру, який Україна могла б одержувати додатково, але...

Замість того, щоб вирішувати ці проблеми по суті, створено стандарт на буряки, який передбачає погіршення якості сировини. Та й навіть більш ніж скромні вимоги стандарту також не дотримуються. І як результат — на бурякопункти заводів надходить некондиційна сировина.

Дуже кульгає механізація. Близько чверті врожаю після роботи бурякокомбайнів залишається в полі, не доходить до цукрового заводу.

ВИРОБЛЯЄМО І... ВТРАЧАЄМО

Відсутність надійних машин для дотримання агротехніки вирощування буряків (сівалок точного висіву, збиральних комбайнів тощо), брак взаєморозуміння між партнерами — бурякосіючими господарствами і цукровими заводами — призводить до того, що Україна нині значно відстає від рівня світових досягнень. Наприклад, Австрія, Німеччина, Франція збирають 550—600 центнерів буряків з гектара з цукристістю 16—17 відсотків. Тобто гектар дає близько 10 тонн готового солодкого продукту. Україна вирощує і здає на цукрові заводи 250—270 центнерів буряків з гектара при такій же цукристості. А цукру з гектара маємо вдвічі менше.

Це дуже прикро, бо землі в нас набагато кращі, ніж у згаданих країнах, а використовуємо їх значно гірше, займаючи під бурякові плантації вдвічі більшу площу. Вирішивши розумно цю проблему, можна було б вивільнити землю й вирощувати, скажімо, зерно, якого сьогодні не вистачає.

ПОСПІШИШ — НАСМІШИШ. А ЗАПІЗНИШСЯ...

Наприкінці літа, коли бурякам рости й рости, раптом вказівка: копати. Скільки врожаю не добирали! А цього року ситуація склалася так, що бурякосіючі господарства з багатьох причин не змогли у встановлені урядом республіки строки завезти сировину на переробку. Відповідно цукрові заводи стали до роботи з великим запізненням, особливо у Вінницькій, Сумській, Тернопільській, Львівській областях. Потім форсоване копання буряків у Полтавській, Харківській, Кіровоградській, Сумській областях призвело до великого нагромадження непридатної для зберігання сировини та значного погіршення її якості в умовах високої температури повітря та нестачі вологи на полях. До цього слід додати, що іноді на приймальні пункти завозять погано очищені буряки (із землею, з бур'яном). Через це корені починають «горіти» вже на п'яту-сьому добу після приймання.

ІЗ «СЕРДИТОЇ» ЗЕМЛІ

У республіці є два науково-дослідні заклади: науково-виробниче об'єднання «Цукрові буряки» та НВО «Цукор». Якщо згадати, що періодично (1976, 1980, 1991 роки) повторюються ситуації з різким погіршенням якості буряків при вирощуванні, зберіганні та переробці і внаслідок цього втрачається чимало сировини й цукру, слід було б силами цих інститутів з урахуванням довгострокових прогнозів метеослужби республіки щорічно визначати стратегію правильних дій. Безперечно, до виконання таких рекомендацій має бути належна увага і бурякосіючих господарств, і представників цукрових заводів. Але програми цих дій немає, і майже щороку несприятливі погодні умови застають буряківників зненацька.

— Внаслідок багатьох причин та складних погодних умов, — розповідає Б. Мелентьєв, — у полі залишилося ще дуже багато буряків. Цукрові заводи за підібрані буряки згодні дати додаткову оплату людям, які це робитимуть.

Цукор буде не гіркий, а солодкий тільки тоді, коли той, хто вирощує буряки, хто варить цукор, по-перше, знатиме, що йому обіцяне заплатять, і без зволікань. А поки що, буває, так важко зароблені гроші ще треба й «просити» у місцевого начальства, як це було, наприклад, у Богуславському районі Київської області, де додаткову оплату доводилося чекати по кілька місяців. По-друге, від самих солодких слів солодко не стане. Треба менше говорити селянинові: ти — хазяїн землі, а віддати йому цю землю. Він її потайки на базар не понесе. І сам від неї не втече, якщо вона справді йому належатиме.

Володимир ОЛЕФІРЕНКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ВІДРОДЖЕННЯ МЛИНА

Кожний, кому довелося побувати в селі Березні, що у Володарському районі на Київщині, не міг не звернути увагу на старий водяний млин — дідівський спадок нинішнім жителям.

Йому, певне, десь років сто. І хоча муровані стіни витримали «буремні» роки і випробування часом, за млин якось забули, і потрібне виробництво у селі поволі занепадало. Врешті-решт перейшли тільки на грубий помел зерна для потреб громадського тваринництва. А тридцять років тому була ліквідована олійниця, яка вірою і правдою служила тривалий час.

Але знайшлися в селі ентузіасти, які не могли змиритися із занепадом підсобного підприємства. Тракторист Володимир Сич і шофер, він же електрик Юрій Головачик зголосилися відродити млин. Вони вирішили самотужки реконструювати його, та ще й розширити, змонтувавши крупорушки. Щоб не «жебрати» за межами Березни, а мати свої крупи.

Трохи більше півроку тому сільські умільці взялися за роботу. Не зважили навіть на те, що тимчасово втрачали в заробітку. Адже господарство платило обом ентузіастам як ремонтникам: по 130—140 карбованців на місяць. Нелегко було повертати життя підсобним господарствам. Дещо умільці самі реконструювали, дещо придбав колгосп. Ще влітку випробували обладнання олійниці. Справжня робота розпочалася восени, коли достиг соняшник. Вже виготовили понад шість тонн олії. На одній із крупорушок виробили близько десяти тонн горохової крупи. І такої високоякісної, що бажаючих купити її дуже багато. На колгоспному млині виготовляють також гречану крупу, борошно високих сортів. Господарство приймає на переробку зерно, соняшникове насіння від різних замовників — колективних та індивідуальних. Вигода обопільна.

Відроджується старий млин...

Анатолій УРБАН,
журналіст.
Володарський район Київської області.

ЯК ФЕРМЕР КОЛГОСП ПРОВЧИВ

Геннадій Герасименко — фермер-початківець з невеличкого села Петрова Слобода, що на Корюківщині. Кілька своїх гектарів землі і взята на відгодівлю у місцевого колгоспу «Промінь» худоба. Здавалося б, все має бути гаразд: уклав договір, виростив бичка — отримуй за приріст ваги певну суму.

Та договір договором, а план планом. Треба вчасно, а краще достроково, рапортувати. Бо колгоспна система — це не фермер. І навіть якщо бички, як кажуть, не дотягнули, здавай, що є.

Про такі прозаїчні деталі початкуюче фермерство, мабуть, і не здогадується. Отож, днями, незважаючи на протест Геннадія Герасименка, колгосп реквізував у нього бичків: а що, мовляв, удієш? Твоя справа, хлопче, маленька, сиди і не рипайся, стережи свої гектари. Не пропадати ж колгоспній премії!

Однак Герасименко не схилив покірливо голову, а поїхав у район правди шукати. І це, як не дивно, вийшло: районна прокуратура винесла рішення завернути худобу на її попереднє місце. Та на цьому історія не завершилась. Фермер продав бичків у сусідній радгосп.

Чесно кажучи, я співчутливо слухав головного зоотехніка колгоспу "Промінь" М. Ніколаєнка: як не крути, господарство залишилось без справжньої цифри.

— От бачите, які вони, ці фермери! Хіба так можна? Ми на нього подали в суд.

Як на мене, суд, сподіваюся, все ж таки навчить колгосп співпрацювати з орендарями і фермерами на взаємовигідній основі, по-партнерськи, а не по-грабіжницьки.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

Експрес-новини

Кабінет міністрів Туреччини прийняв рішення визнати всі республіки колишнього СРСР, які проголосили свою незалежність. У заяві офіційного представника турецького уряду відзначалося, що у всіх визнаних Туреччиною республіках буде відкрито консульства, які з часом набудуть статусу посольств.

Кабінет міністрів країни також прийняв рішення відкрити посольство Туреччини у столиці Литви Вільнюсі, яке одночасно представлятиме інтереси країни в Естонії і Латвії.

* * *

За словами Фіцуотера, прес-секретаря президента США, Буш і Міттеран під час телефонної розмови, зокрема, обговорили становище в Радянському Союзі і пропозицію США про скликання в січні наступного року у Вашингтоні представницької міжнародної конференції з питань допомоги СРСР. Сполучені Штати продовжують працювати і консультуватися з усіма своїми союзниками щодо подання гуманітарної допомоги Радянському Союзу і республікам, зазначив під час розмови президент Буш.

* * *

Політика Заходу щодо колишнього СРСР стане однією з центральних тем дискусій на черговій зустрічі найвищих керівників «сімки» у Мюнхені, яка відбудеться в липні наступного року. Таке припущення висловив прем'єр-міністр Японії Міядзава під час нещодавньої зустрічі з особистим посланником федерального канцлера Німеччини.

* * *

Генеральна Асамблея ООН скасувала своє рішення 1975 року, згідно з яким сіонізм ототожнювався з расизмом. За прийняття такої резолюції проголосували представники 111 країн, проти виступили 25 держав, утрималось 13 делегацій. Співавторами рішення про скасування постанови резолюції 1975 року стали більш як 70 країн, у тому числі СРСР, Беларусь і Україна. Остання була також співавтором резолюції 1975 року.

* * *

Стелла Рімінгтон стала першою жінкою, призначеною на посаду глави англійської «служби безпеки». Власті Великобританії вперше оголосили про призначення на цей пост, раніше такі відомості були «закритими». Як повідомляється, її оклад становитиме 77 тисяч 500 фунтів стерлінгів на рік.

Наш прес-клуб — The New York Times

Чому Бейкер приїздить до Києва?

Відразу ж після того, як стало відомо, що під час референдуму, який відбувся в Україні, переважаючою більшістю голосів населення цієї республіки проголосувало за незалежність, президент Буш віддав розпорядження державному секретарю Джеймсу Бейкеру побувати в грудні у Києві, щоб обговорити стурбованість американської сторони питаннями контролю над ядерними озброєннями на українській території.

Про це було оголошено одночасно з офіційною реакцією Білого дому на результати референдуму в Україні. Підсумки референдуму, заявив Білий дім, є «вражаючим свідченням прагнення до волі», і Вашингтон знову дав зрозуміти, що свого часу надасть цій новій державі повного дипломатичного визнання.

Офіційний представник Білого дому М. Фіцуотер заявив, що президент Буш обміркував майбутній візит Бейкера, який буде передбачати зупинку в Москві, зустріч з радянським президентом М. Горбачовим, і що обидва президенти погодилися реалістично підходити до дій України, проти яких заперечував Горбачов.

Однак сьогоднішні кроки Білого дому, схоже, тільки підкреслили чимдалі меншу значущість Горбачова в американській політиці щодо Радянського Союзу, яка останніми тижнями зміщувалася від Кремля у бік неспокійних республік. Рішення направити Бейкера у Київ на переговори щодо ядерних озброєнь підриває роль Горбачова як головного радянського лідера, відповідального за дискусії з проблем озброєнь. Ідеться про один із тих небагатьох конкретних обов'язків, які Горбачов зберігав з часу невдалого серпневого путчу.

До Бейкера Київ відвідав помічник державного секретаря Т. Нейлз.

Передбачається обговорення ядерної проблеми зобов'язань України щодо виконання міжнародних угод, підписаних Москвою, і роль цієї республіки у врятуванні радянської економіки, яка розвалюється, говориться у заяві Білого дому.

Із трьох вищеперерахованих проблем питання, пов'язане з тим, хто буде контролювати ядерні озброєння, нині є найневідкладнішим. Саме воно стало причиною фактичного повороту американської політики на 180 градусів, який почався з літа, коли президент Буш закликав українців у програмному виступі в Києві 1 серпня зберегти свої політичні і військові зв'язки з колишнім радянським центром.

За словами Фіцуотера, Бейкер збирається обговорити з Л. Кравчуком, лідером України, питання «яким чином ми могли б допомогти у плані знищення ядерних озброєнь» на українській території.

Керівники України обіцяють створити державу, що матиме неядерний статус. Однак одночасно з цим минулого літа вони пред'явили свої претензії на 176 балістичних ракет і приблизно на тисячу радянських ядерних боєголовок, які, як і раніше, розміщені на українській території, стверджуючи, що не можна допустити, щоб їх контролював тільки московський уряд, який вони зневажають і якому не довіряють.

Фіцуотер заявив, що в ході своїх переговорів з українськими лідерами Бейкер і Нейлз хочуть підняти питання, яке стосується зобов'язань України незмінно додержувати положень договорів у сфері контролю над озброєннями, і таку тему, як необхідність контролювати розповсюдження «небезпечних технологій з військової галузі» серед країн, що розвиваються.

Один із експертів адміністрації (США) по Радянському Союзу охарактеризував Україну як республіку, що поділяє намагання Вашингтона контролювати ядерні озброєння, додавши у зв'язку з цим: «Гадаю, що всі зацікавлені сторони — Горбачов, Єльцин, Кравчук, союзники — згодні з тим, що нам необхідно владнати цю проблему».

Деякі аналітики, не зв'язані з адміністрацією, зробили припущення, що Київ хоче використати ядерні озброєння як козир на переговорах, присвячених характеру його взаємовідносин з Москвою і Заходом.

Сьогодні, коли питання української незалежності вже вирішене, «ми намагаємося діяти і конструктивно, і практично», сказав один з експертів адміністрації по Радянському Союзу. Під «конструктивним» мається на увазі те, що ми не хочемо прискорювати процес децентралізації, а під «практичним» — те, що нам необхідно продовжувати з республіками діалог з усіх цих питань», — заявив він.

Хоча питання економічної інтеграції і договірних зобов'язань є важливими факторами майбутнього характеру відносин Сполучених Штатів з республіками, «очевидно, що стосовно України ядерна проблема має критичне значення».

Крім того, Сполучені Штати занепокоєні безпекою радянських атомних реакторів, що містять ядерні матеріали, які можуть бути викрадені чи продані терористам або країнам, що розвиваються, і які також являють потенційну загрозу для навколишнього середовища.

Катастрофа 1986 року на Чорнобильській атомній електростанції, яка, на думку багатьох аналітиків, відіграла головну роль у тому ланцюжку подій і призвела до розвалу Радянського Союзу, відбулася в Україні, неподалік столиці республіки Києва.

Бейкер збирається обговорити цю та інші українські проблеми з урядами Єльцина і Горбачова під час зупинки в Москві.

Сполучені Штати навряд чи визнають український суверенітет до закінчення поїздки Бейкера, заявив Фіцуотер. Разом з тим він майже не сумнівається щодо повного неминучого визнання незалежної України.

Вирішивши направити Бейкера до Кравчука, щоб прямо обговорити питання ядерних озброєнь, що, як і раніше, розміщені в Україні, Білий дім обійшов Кремль і передав радянським республікам ще один важливий пункт зовнішньополітичного порядку денного, який колись був повністю під контролем Горбачова.

Фіцуотер визнав, що на даному етапі у Сполучених Штатів не залишилось ніякого іншого вибору, крім як змінити свою політику, пристосувавши її до руху за незалежність радянських республік, що набирає чимдалі ширшого розмаху, — того самого руху, який президент Буш особисто намагався загальмувати у своєму програмному виступі 1 серпня, менше ніж за три тижні до путчу, який прискорив процес дезинтеграції Радянського Союзу.

«Нью-Йорк таймс» (США).

Погляд

Хобі «Міс Швейцарія»

Сандра Егертер, яка здобула пальму першості на конкурсі «Міс Швейцарія-91», окрім привабливої зовнішності, має ще й цікаве хобі. Вона є власницею найбільшої в країні колекції жіночих черевичок, яка налічує майже тисячу пар. Таким «зібранням творів» всесвітньовідомих модельєрів Сандра поступається, мабуть, лише колишній першій леді Філіппін Імельді Маркос. Удова філіппінського диктатора має понад три тисячі пар черевичків. Єдине, що, на думку «Міс Швейцарія», дає їй шанс перемогти, так це тюремне ув'язнення на 400 років, яке загрожує Імельді і може позбавити її можливості оновлювати свою колекцію.

Фото ТАРС.

Інформ-шоу

ЗНАХАР — ПАРТІЙНИЙ АВТОРИТЕТ

Якщо в Африці, особливо в якійсь глушині, трапляється неприємність, можна не сумніватися, що це пояснять чиїмсь злим наговором. Тих, кого підозрюють у чаклунстві, часто просто женуть із селища. Цікаво, що цих релігійних забобонів не позбулися не тільки прості селяни, а й так звані «товариші» — активісти визвольних рухів, які підтримують порядок і ведуть пропаганду революційних ідей «на місцях».

Це нещодавно відчула на собі південноафриканська селянка Мамолоко. Деякий час тому неподалік її хижі блискавкою вбило двох парубків, які ремонтували машину. Місцевий знахар заявив, що в усьому винна Мамолоко. Мовляв, наслала на них блискавку, а потім зробила з хлопців «зомбі». До неї відразу з'явилися «товариші», виштовхали на двір, а хижину спалили. Така ж доля чекала ще 19 жінок селища (вони нібито теж займалися чаклунством).

Отак і з'явилось окреме поселення 20 сімей на чолі з жінками, чоловіки яких ще кілька років тому «зникли» на заробітках у місті. «Товариші» ж свій вирок не переглядають.

КУПУЙТЕ «УОЛЛ-СТРІТ»!

У Нью-Йорку місцеві та приїжджі любителі сувенірів щороку крали близько 600 табличок з назвами вулиць. Порядні ж громадяни надсилали в мерію прохання продати такі пам'ятки.

Нарешті транспортне управління міста розпочало подібний бізнес і викинуло на ринок сувенірів таблички з назвами всіх семи тисяч вулиць мегаполіса. Кожна коштує 25 доларів, з яких п'ять одержує управління, а решту — міська скарбниця.

За попередніми даними, найчастіше купують «товар» з надписами «Уолл-стріт» (вулиця, що символізує фінансову та економічну потужність країни) і «42-га вулиця» (на ній розташовані злачні місця). Як сказав один з транспортників, і тут гроші та секс ідуть поруч.

АБРЕВІАТУРИ НАШІ, А ПРОБЛЕМИ — ЯПОНСЬКІ

Політичні зміни в колишньому Радянському Союзі, які призвели до зникнення такої «рідної» абревіатури, як СРСР, і появи двох нових — ССД і СНД, викликали неабиякі суперечки серед... японських лінгвістів.

Раніше одну шосту суші називали словом «Сорен», в якому перший склад «со» було взято від «собієто» (рада), а другий — «рен» — це перший ієрогліф слова «ремпо» (союз, федерація).

З появою ідеї М. Горбачова про утворення Союзу Суверенних Держав з'явились і варіанти його назви на японський лад: «Сюрен», де «сю» — перший ієрогліф у слові «суверенітет», і «Сурен», де «су» — перший склад того ж слова. Однак обидві пропозиції було відкинуто знавцями як неспівзвучні.

Напевне, не менші дискусії викликала і назва «Співдружність Незалежних Держав». Втім, варіантів багато, а кінцевий ще не визначено. Тому асоціація японських газет запропонувала зібрати екстрену нараду редакторів міжнародних відділів і виробити компроміс, який влаштував би всіх.

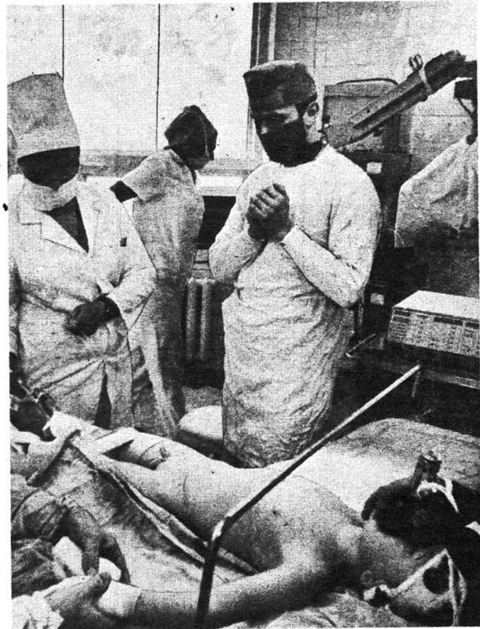

ТИХО! «ПРИШИВАЮТЬ» РУКУ!

Четвертого червня минулого року Ан-24, який виконував рейс № 708 Одеса — Київ, пролетівши майже половину відстані, змінив курс на 180 градусів. Ні, терористів на борту не було. Київ також приймав — того дня була ясна погода. Льотчики поспішали на допомогу шестирічній Ані Марченко, яка потрапила під трамвай.

П'ять метрів дитяче тільце волочилося між колесами трамвая, днищем, шпалами і рейками. Дівчинці відірвало праву руку. Коли вранці наступного дня змучені, почорнілі від горя і втоми батьки Ані дісталися машиною з Одеси до Києва, рука була вже на місці. Таких операцій щодо реплантації кінцівок лікарі Республіканського центру дитячої мікрохірургії виконали більш як 40. Серед них унікальна: рука була «пришита» наймолодшому пацієнтові у світовій практиці — дворічному Миколці Поліщуку із Шепетівки.

Проте у загальному обсязі роботи лікарів центру таких екстрених операцій — відсотків десять. Решта — планові. Мікрохірурги оперують дітей-інвалідів. Сумна статистика свідчить: на тисячу новонароджених один з'являється на світ з паралічем руки. У таких дітей вона звисає, як батіг. Раніше кінцівку ампутували і протезували. У центрі прооперовано близько 300 таких маленьких пацієнтів.

Київські медики поновлюють також цілісність судин, нервів, розірвані сухожилля, оперують вроджену аномалію кисті руки, параліч лицьового нерва. Завдяки їхньому вмінню «зникають» рубці, що залишились після опіків, «виростають» пальці при вроджених вадах. Почали тут оперувати і хворих на церебральний параліч, що його спричинили ушкодження під час пологів. Всього за рік здійснюється близько 400 операцій.

На жаль, батьки не завжди орієнтовані, що у Києві можна вилікувати дитину від тих травм та їх наслідків, про які згадувалося вище.

Тож усім, кому потрібна допомога центру, повідомляємо його адресу: 252135, Київ-135, вул. Косіора, 28, корпус 3, телефон 216-17-75.

Леонід БРОВЧЕНКО.
Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

З місць

ІДЕЯ ЖИВЕ

На Сумську обласну установчу конференцію Соціалістичної партії України з шести районів і обласного центру зібралося близько сотні чоловік.

Ні в доповіді, яку зробив член оргкомітету, викладач Сумського фізико-технологічного інституту Л. Мордованець, ні у виступах делегатів не говорилося про завдання Соціалістичної партії («ми повинні захищати інтереси робітників, селян, інтелігенції»), про ідейну платформу («марксизм-ленінізм перевернє практикою сучасну прогресивну соціальну теорію»), та мету («побудувати демократичне, засноване на праці й справедливості соціалістичне суспільство»). Оратори говорили про тіньову економіку, падіння трудової дисципліни, втрату духовних цінностей...

У перерві беру бліц-інтерв'ю в голови оргкомітету В. Тропіна.

— Володимире Ілліччу, чи правильно я зрозумів, що до цього не було в Україні політичної партії, яка б обстоювала життєві права трудящих, а відтепер така партія в особі СПУ є?

— Так, і ми сподіваємося незабаром довести це конкретними справами. З припиненням діяльності КПРС соціалістична ідея не втратила актуальності і принадливості для широких верств населення. Особливо сьогодні, перед загрозою зміни суспільного ладу, яка негайно призведе до нерівності і, зрештою, до експлуатації трудящих.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Сумська область.

ПОМИЛКА САТИРИКА

Кіровоградська газета «Народне слово» повідомила своїх читачів про створення в області Української селянської демократичної партії. Першим її секретарем обрано журналіста М. Широкуна.

Наскільки мені відомо, на Кіровоградщині вже існують відповідні обласні структури Руху, УРП, ДПУ, СДПУ, ПДВУ та інші. І в кожної, певне, по одному першому секретареві. Але й це не кінець. На підході установча конференція обласної організації недавно зареєстрованої Соціалістичної партії України, яка планується на 21 грудня. Виходить, помилився відомий сатирик М. Задорнов, зауваживши свого часу, що, крім КПРС, народ наш ще однієї партії не придумає.

Микола ВОЛОК,
власний кореспондент «Голосу України».
Кіровоградська область.

У СІМ'Ї — ДВА ПОЛІТИКИ

Бліц-інтерв'ю після виборів

Атена Пашко, ім'я якої стало відоме широкому загалу завдяки президентським виборам на Україні, теж, як і її чоловік В. Чорновіл, бере активну участь в громадському житті республіки. Наш кореспондент взяв у неї бліц-інтерв'ю.

— Отже, Атена Пашко. Хто вона?

— Вона і поетеса, і голова Всеукраїнської координаційної ради Союзу українок, й інженер за фахом. Інженер, бо я не могла піти в університет на гуманітарний факультет, думаючи, що там буде тиск — тиск на мою совість, переконання. Мабуть, треба було б учительською працювати, а я з родини вчителів, я бачила, як нівелюється посада і звання педагога. Треба було стежити, чи не ходять діти до церкви, чи не святять паску, змушувати їх писати якісь гасла на вибори. Тому я не пішла до університету. Я не видала жодної книжки віршів, бо тоді обов'язково першим мав бути так званий «вірш-паровоз» про Леніна, про партію. Я писала зовсім про інше. І працювала інженером-хіміком.

— Ваш чоловік об'їздив ледь не всю Україну. Чи супроводжували його в цих поїздках?

— Не завжди. Ось недавно була з ним в Одесі. Одесити захотіли бачити дружину кандидата в Президенти. Але в мене забирають час наші громадські справи, в яких я по вуха зав'язла. Союз українок, де мене обрано головою, налічує близько трьох тисяч членів по всій Україні. Наші жінки займаються милосердною діяльністю, відроджують національні традиції, відроджують українську вишивку, опікуються дітьми в лікарнях і дитячих будинках, створюють недільні школи, беруть участь у політиці. Можна багато говорити про нашу роботу... А в дні путчу жінки Львівщини пішли до військових частин, переконували солдатів, що в незалежній українській державі їм буде добре, краще, ніж в імперії.

Інтерв'ю вів
Леонід ЮРЧЕНКО.
(Рух-прес).

Прямі зв'язки

ГІРКЕ — В МИНУЛОМУ

В України з Угорщиною багато спільного. Поглядами про наші сьогоднішні й завтрашні зв'язки ділиться представник Ліберальної партії Угорщини Р. ДАЛОШ.

— Виходячи з того, що уряд Угорщини ще навесні офіційно заявив про відсутність якихось територіальних претензій до України, будемо говорити про те, які, з погляду ліберального руху в Угорщині, можуть бути в нас спільні можливості для надання допомоги, щоб прискорити процес переходу до нормальної пост-тоталітарної економіки?

— Гадаю, така розмова можлива лише тоді, коли з'ясується: чи матиме Україна власні гроші, яким економічним потенціалом вона реально володіє, що має такого, що можна запропонувати на продаж.

Те, що Україна торгуватиме з Угорщиною, і навпаки — це абсолютно зрозуміло. Навіщо везти товар в Індію, коли можна продати його поряд? Та одразу ж виникнуть і деякі проблеми, насамперед — у виробництві сільськогосподарської продукції. Україна є конкурентом для Угорщини. Щоправда, наші фермери нині сподіваються, що сільське господарство України перебуває в такому поганому стані, що вони ще довго матимуть змогу продавати вам свою продукцію.

А от у промисловості нам один без одного не обійтися...

— В такому разі чи не стає актуальною проблема створення якогось союзу, наприклад, економічного співтовариства країн Східної Європи?

— Річ у тім, що всі ми настільки налякані старою структурою РЕВ, вона залишила настільки погану пам'ять про себе, що навряд чи хтось погодиться на будь-яку нову спільноту. Економічні зв'язки, відтак, будуть можливі лише на двобічних засадах.

— Нещодавно в Києві відбулася міжнародна конференція з питань національної безпеки суверенних держав. Її учасники намагалися виробити якісь спільні підходи до розуміння того, що є національна безпека на сучасному етапі. Серед рекомендацій конференції, надісланих до Верховної Ради України, є ідея створити міждержавну робочу групу з участю держав Балтії, Білорусі, України, Молдови, Вірменії, Грузії та країн Східної Європи, щоб спробувати виробити рекомендації щодо утворення концепції взаємозабезпеченої національної безпеки. Яка ваша думка щодо роботи та можливостей такої групи?

— Моя думка знову ж таки негативна. Гіркий досвід колишньої Варшавської Угоди нікого не радує. По-друге, доки радянські війська знаходяться в Балтійських державах, у вас на Україні, в Молдові, Вірменії, Беларусі,— про яку безпеку, тим більше колективну, може йти мова?

— Якої ви думки про можливості розвитку зв'язків між ліберальними партіями наших країн? Щоб вони могли зустрічатися й обговорювати партійні та державні проблеми отак, як ми з вами?..

— Ми дуже мало знаємо про те, хто у вас сповідує ідеї лібералізму. А крім того, наша партія стоїть на порозі серйозної кризи. У нас утворилося два крила — соціал-демократичне, і такий традиційний лібералізм британського типу. І це створює дуже великі труднощі.

Крім того, ви сказали — «партії»... Але ж для нас найбільша проблема — саме в можливості утворення двох ліберальних партій. Це неможливо, якщо правильно уявляти собі й представляти ліберальні цінності. Ліберальна партія в цьому розумінні може бути в усій країні одна, а якщо їх дві — отже, ні одна з них не уявляє правильно, що таке лібералізм.

До того ж, історія свідчить, що лібералізм розквітає лише в мирний час, коли особистість може вільно розвиватися за власними бажаннями. Але ж ми переживаємо час великих і складних конфліктів, і в такі періоди про справжній лібералізм говорити не випадає. Хіба що про якісь варіанти лібералізму, перехідні його формації...

І я абсолютно впевнена, що для справжнього розквіту лібералізму держава чи народ потребують не менше ніж 200 років спокійного й мирного життя. Як от Швеція, наприклад.

Підготував
Аркадій КИРЕЄВ,
кореспондент Укрінформбюро.

МЕНЕ ГАРТУВАВ КОМСОМОЛ

Майже все своє життя я була пов'язана з комсомолом: навчаючись у школі, технікумі, інституті, працюючи на виробництві. І ніхто нічого поганого мене не вчив. Навпаки, наша перша вчителька та піонервожата говорили нам, що жовтенята та піонери повинні добре навчатись, бути товариськими, допомагати старшим та товаришам, не залишати їх у біді.

Можливо, ми тоді політикою не займались, але то час був таким. Хоч, правда, на зборах не раз критикували директора — було за що. Звичайно, це не минало даром — то премії не дадуть, то скороченням налякають, а то й з роботи звільнять. Але ж це все було не по лінії комсомолу, а з ініціативи того ж директора. Хоча були недоліки і в комсомолі — не захищав він, наприклад, своїх людей, яких переслідувала адміністрація. Можливо, тоді це було не в силах комсомолу. І все ж я займалася цим питанням. Коли звільнили секретаря комсомольської організації Любу Бардіну, я довгенько не давала спокою директору, який переслідував Любу.

Мабуть, комсомольський гарт не минув для мене безслідно, бо і зараз не можу бути байдужою до чужої біди, до несправедливості. До речі, не з'ясовую, якої національності людина і, навіть, у якій республіці вона проживає. Чим могла, допомагала Володі Богдану з Латвії, Тетяні Харитончик з Росії, Олі Гороховій з Києва і Толі Гумашвілі, який живе у Яготині.

Звичайно, не тільки допомагала людям, але й не могла мовчати, а, вірніше, не давала спокійно жити горе-комуністам, кар'єристам, які використовували як партію, так і службове становище в своїх цілях, порушуючи статут та закони. Хоч правда ці «комуністи» не залишились в боргу і виключили мене з партії та звільнили з роботи ще в 1983 році. Важко було, але я знала, що совість моя чиста. Не відразу знайшла роботу, довелося поспілкуватись і з нашим правосуддям, про що зараз не шкодую. Та і як можна було мовчати, усвідомлюючи, до чого може призвести наше мовчання. До того ж, мене так виховала школа, комсомол, і жити по-іншому я не можу.

Віра ІВАНОВА.
Яготин
Київської області.

ПРІОРИТЕТ «ЗЕЛЕНИХ»

«Шановна редакціє!
Мені хочеться знати, коли створена на Україні партія «зелених»? Які вона ставить перед собою цілі? Що вже зробила корисного для людей? І як я можу вступити в цю партію, якщо захочу?

З повагою Володимир Москальчук.

Світловодськ
Кіровоградської області».

Щоб відповісти на ці та інші запитання, наш кореспондент зустрівся з співголовою Партії Зелених України, членом Зеленої Ради Української екологічної асоціації «Зелений Світ» Ігорем Пушкарем. Після ознайомлення з листом до редакції він сказав:

— Установчий з'їзд Партії Зелених України відбувся у Києві наприкінці вересня 1990 року. Головою нашої партії було обрано відомого письменника, доктора медичних наук Юрія Щербака. У травні минулого року в Партії Зелених було понад 3 тисячі членів, а нині в цій організації налічується майже 6 тисяч чоловік.

— Коли не секрет, то яка структура вашої партії?

— Секретів у нас немає, бо ми не підпільники. Наша партія зареєстрована у Міністерстві юстиції України. А структура партії — горизонтальна. У нас немає, як у колишній компартії, ні первинних, ні районних і обласних організацій. Замість них діють партійні клуби «зелених», які об'єднують людей за духовними інтересами, або за місцем проживання. Координує всю роботу в регіонах республіки центральна Рада Партії Зелених, яка знаходиться у Києві на Контрактовій площі, 4 (тел. 417-43-83).

— Будь ласка, коротко про свою програму.

— Головна наша мета — захист соціально-екологічних інтересів жителів України. Ми формуємо партію парламентського типу. Будемо добиватися, щоб у парламенті України була сильна екологічна група депутатів або навіть фракція, щоб суттєво впливати на прийняття важливих законів і постанов. А виходимо ми з того, що екологія повинна мати пріоритет і над політикою, і над економікою.

— Ігоре Корнійовичу, чим уже можна похвалитися?

— Передусім тим, що і навесні, і восени нинішнього року наші партійці посадили багато дерев у різних областях України. З дітьми, з курсантами військових училищ, з інвалідами. Наша заслуга є і в тому, що недавно Верховна Рада України прийняла постанову про закриття Чорнобильської АЕС не пізніше 1993 року. Ми пікетували також місця, де споруджуються нові АЕС у нашій республіці, добиваємося мораторію на будівництво нових атомних енергоблоків.

А що стосується вступу до Партії Зелених України, то в Світловодську діє клуб наших однодумців. Ознайомившись там з програмою і статутом, Володимир Москальчук може стати членом цієї партії.

Розмову вів
Микола ХРІЄНКО.
Київ.

Закон України ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Закон України «Про державний кордон України» ввести в дію з дня його опублікування.

2. Доручити Кабінету Міністрів України:

до 1 лютого 1992 року розглянути питання щодо правового оформлення кордонів України із суміжними державами, у тому числі республіками колишнього Союзу РСР, і забезпечити необхідні умови для охорони державного кордону України;

до 1 січня 1992 року привести у відповідність з прийнятим Законом рішення Уряду України, що стосуються охорони державного кордону України.

Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
7 листопада 1991 року

Україна, керуючись Конституцією України, Декларацією про державний суверенітет України та Актом проголошення незалежності України, неухильно проводить політику миру, виступає за зміцнення безпеки народів України, виходячи із принципів непорушності державних кордонів, які є відображенням територіальної цілісності, політичної та економічної залежності, суверенітету та єдності України. Державний кордон України є недоторканним. Будь-які порушення його рішуче припиняються.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Державний кордон України

Державний кордон України є лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України — суші, вод, надр, повітряного простору.

Стаття 2. Визначення державного кордону України і забезпечення його охорони

Державний кордон України визначається рішеннями Верховної Ради України, а також міжнародними договорами України. Кабінет міністрів України у межах своїх повноважень вживає заходів до забезпечення охорони та захисту державного кордону і території України.

Стаття 3. Встановлення державного кордону України

Державний кордон України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, встановлюється:

1) на суші — по характерних точках і лініях рельєфу або ясно видимих орієнтирах;

2) на морі — по зовнішній межі територіального моря України;

3) на судноплавних річках — по середині головного фарватеру або тальвегу річки; на несудноплавних річках (ручаях) — по їх середині або по середині головного рукава річки; на озерах та інших водоймах — по прямій лінії, що з'єднує виходи державного кордону України до берегів озера або іншої водойми. Державний кордон України, що проходить по річці (ручаю), озеру чи іншій водоймі, не переміщується як при зміні обрису їх берегів або рівня води, так і при відхиленні русла річки (ручаю) в той чи інший бік;

4) на водосховищах гідровузлів та інших штучних водоймах — відповідно до лінії державного кордону України, яка проходила на місцевості до їх заповнення;

5) на залізничних і автодорожніх мостах, греблях та інших спорудах, що проходять через прикордонні ділянки судноплавних і несудноплавних річок (ручаїв), — по середині цих споруд, або по їх технологічній осі, незалежно від проходження державного кордону України на воді.

Стаття 4. Позначення державного кордону України

Державний кордон України на місцевості позначається ясно видимими прикордонними знаками, форми, розмір і порядок встановлення яких визначаються законодавством України і міжнародними договорами України.

Стаття 5. Територіальне море України

До територіального моря України належать прибережні морські води шириною 12 морських миль, відлічуваних від лінії найбільшого відпливу як на материку, так і на островах, що належать Україні, або від прямих вихідних ліній, які з'єднують відповідні точки. Географічні координати цих точок затверджуються в порядку, який встановлюється Кабінетом Міністрів України. В окремих випадках інша ширина територіального моря України може встановлюватись міжнародними договорами України, а при відсутності договорів — відповідно до загальновизнаних принципів і норм міжнародного права.

Стаття 6. Внутрішні води України

До внутрішніх вод України належать:

1) морські води, розташовані в бік берега від прямих вихідних ліній, прийнятих для відліку ширини територіального моря України;

2) води портів України, обмежені лінією, яка проходить через постійні портові споруди, які найбільше виступають у бік моря;

3) води заток, бухт, губ і лиманів гаваней і рейдів, береги яких повністю належать Україні, до прямої лінії, проведеної від берега до берега в місці, де з боку моря вперше утворюється один або кілька проходів, якщо ширина кожного з них не перевищує 24 морських миль;

4) води заток, бухт, губ і лиманів, морів і проток, що історично належать Україні;

5) води річок, озер та інших водойм до лінії державного кордону, береги яких належать Україні.

Стаття 7. Взаємовідносини з суміжними державами з прикордонних питаннях

Прикордонні питання з суміжними державами вирішуються Україною на основі взаємності і добросусідства відповідно до цього Закону, інших актів законодавства України і міжнародних договорів України.

II. РЕЖИМ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Стаття 8. Визначення режиму державного кордону України

Режим державного кордону України — порядок перетинання державного кордону України, плавання і перебування українських та іноземних невійськових суден і військових кораблів у територіальному морі та внутрішніх водах України, заходу іноземних невійськових суден і військових кораблів у внутрішні води і порти України та перебування в них, утримання державного кордону України, ведення різних робіт, промислової та іншої діяльності на державному кордоні України — визначається цим Законом, іншими актами законодавства України і міжнародними договорами України.

Стаття 9. Перетинання державного кордону України

Залізничне, автомобільне, морське, річкове, повітряне та інше сполучення через державний кордон України здійснюється в пунктах пропуску, які встановлюються Кабінетом Міністрів України, відповідно до законодавства України і міжнародних договорів України. У пунктах пропуску через державний кордон України створюються контрольно-пропускні пункти прикордонних військ, митні та інші установи, що здійснюють контроль на державному кордоні.

Морські і річкові невійськові судна і військові кораблі перетинають державний кордон України відповідно до цього Закону, інших актів законодавства України, а також правил, що видаються компетентними органами України і публікуються у встановленому порядку. Повітряні судна перетинають державний кордон України у спеціально виділених повітряних коридорах перельоту відповідно до цього Закону, інших актів законодавства України, а також правил, що видаються компетентними органами України і публікуються у встановленому порядку.

Переліт державного кордону України поза повітряними коридорами допускається тільки з дозволу компетентних органів України.

Стаття 10. Виліт і посадка повітряних суден

Виліт українських та іноземних повітряних суден з території України, а також їх посадка після вльоту на територію України провадяться в аеропортах (на аеродромах), відкритих для міжнародних польотів, де є контрольно-пропускні пункти Прикордонних військ України і митні установи. Інший порядок вильоту і посадки повітряних суден допускається тільки з дозволу компетентних органів України.

Стаття 11. Контроль при перетинанні державного кордону України

Особи, транспортні засоби, вантажі та інше майно, що перетинають державний кордон України, підлягають прикордонному і митному контролю. У відповідних випадках здійснюється також санітарно-карантинний, ветеринарний і фітосанітарний контроль, контроль за вивезенням з території України культурних цінностей та інший контроль. Контроль організується і здійснюється у встановленому актами законодавства України порядку.

Стаття 12. Пропуск осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна через державний кордон України

Пропуск осіб, які перетинають державний кордон України, здійснюється Прикордонними військами України за дійсними документами на право в'їзду на територію України або виїзду з України. Пропуск транспортних засобів, вантажів та іншого майна через державний кордон України провадиться відповідно до законодавства України і міжнародних договорів України. Відповідно до міжнародних договорів України Кабінетом Міністрів України може бути встановлено спрощений порядок пропуску осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна через державний кордон України.

Стаття 13. Мирний прохід через територіальне море України

Мирний прохід через територіальне море України здійснюється з метою його перетинання без заходу у внутрішні води України або з метою проходу у внутрішні води і порти України чи виходу з них у відкрите море. Прохід вважається мирним, якщо при цьому не порушується мир, а також правопорядок або безпека України.

Іноземні невійськові судна та військові кораблі користуються правом мирного проходу через територіальне море України відповідно до законодавства України і міжнародних договорів України.

Іноземні невійськові судна, здійснюючи мирний прохід, повинні слідувати звичайним навігаційним курсом або курсом, рекомендованим компетентними органами України, а також морськими коридорами або відповідно до схем поділу руху. Морські коридори і схеми поділу руху вказуються на морських картах, що публікуються у встановленому порядку. Капітан іноземного невійськового судна, яке порушило правила мирного проходу, несе відповідальність згідно з законодавством України.

Іноземні військові кораблі, а також підводні транспортні засоби здійснюють мирний прохід через територіальне море України в порядку, який встановлюється Кабінетом Міністрів України. При цьому підводні човни, інші підводні транспортні засоби повинні слідувати на поверхні і під своїм прапором. У разі недодержання законодавства України, що стосується проходу іноземного невійськового судна або військового корабля (підводного човна, іншого підводного транспортного засобу) через територіальне море України та знехтування звернутої до них вимоги про необхідність додержання законодавства компетентні органи України вправі зажадати від судна (корабля) негайно залишити територіальне море України.

Стаття 14. Порядок заходу іноземних невійськових суден та військових кораблів у внутрішні води і порти України

Іноземні невійськові судна можуть заходити на рейди і в порти України, відкриті для заходу таких суден. Перелік відкритих для заходження іноземних невійськових суден рейдів і портів, порядок заходу і перебування в них, провадження вантажних і пасажирських операцій, сполучення суден з берегом, сходу на берег членів екіпажу судна, відвідання суден особами, які не є членами екіпажу судна, та інші правила, зв'язані з заходом іноземних невійськових суден у внутрішні води і порти України у частину вод прикордонних річок, озер та інших водойм, що належать Україні, і перебування у цих водах, встановлюються законодавством України і правилами, що публікуються в установленому порядку.

Іноземні військові кораблі, якщо не передбачено іншого порядку, заходять у внутрішні води і порти України відповідно до правил їх відвідування, що публікуються в установленому порядку.

Стаття 15. Обов'язок іноземних невійськових суден і військових кораблів додержувати у водах України навігаційних та інших правил

Іноземні невійськові судна і військові кораблі під час плавання і перебування в територіальному морі і внутрішніх водах України зобов'язані додержувати правил радіозв'язку, навігаційних, портових, митних, санітарних та інших правил. Іноземні невійськові судна і військові кораблі в разі вимушеного заходження в територіальне море, внутрішні води України, або у разі вимушеного недодержання правил плавання і перебування в цих водах зобов'язані негайно повідомити про це адміністрацію найближчого порту України.

Стаття 16. Заборона промислової, дослідної та пошукової діяльності іноземних невійськових суден і військових кораблів у водах України

Будь-яка промислова, дослідна і пошукова діяльність іноземних невійськових суден та військових кораблів у територіальному морі і внутрішніх водах України забороняється, за винятком випадків, коли така діяльність здійснюється з дозволу компетентних органів України або на підставі міжнародних договорів України.

Стаття 17. Заборона плавання і перебування невійськових суден і військових кораблів в окремих районах вод України

У територіальному морі України, внутрішніх водах України рішенням компетентних органів України можуть бути встановлені райони, в яких тимчасово забороняється плавання і перебування українських та іноземних невійськових суден і військових кораблів.

Про встановлення таких районів оголошується в установленому порядку.

Стаття 18. Порядок здійснення господарської діяльності на державному кордоні України

Судноплавство, користування водними об'єктами для потреб лісосплаву та інші види водокористування, створення різних гідроспоруд, провадження інших робіт у внутрішніх водах України, користування землею, лісами, тваринним світом, ведення гірничої справи, геологічних розвідувань та інша господарська діяльність на державному кордоні України провадяться відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України і здійснюються таким чином, щоб забезпечувався належний порядок на державному кордоні України. Компетентними органами України за погодженням з Прикордонними військами України з урахуванням місцевих умов установлюється порядок здійснення всіх видів господарської діяльності на державному кордоні України.

Стаття 19. Тимчасове припинення сполучення через державний кордон України у разі загрози поширення інфекційних хвороб. Карантин

У разі загрози поширення особливо небезпечних інфекційних хвороб на території України або іноземної держави сполучення через державний кордон України на загрожуваних ділянках за рішенням Кабінету Міністрів України може бути тимчасово обмежено чи припинено, або встановлено карантин для людей, тварин, вантажів, насіння, садівного матеріалу та іншої продукції тваринного і рослинного походження, що перетинають державний кордон України.

(Закінчення на 12-й стор.).

Закон України ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

(Закінчення.
Початок на 11-й стор).

Стаття 20. Порушники державного кордону України

Порушниками державного кордону України є:

1) особи, які перетнули або намагаються перетнути державний кордон України будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України, але з порушенням правил його перетинання.

2) особи, які проникли або намагаються проникнути на українські або іноземні транспортні засоби закордонного прямування з метою незаконного виїзду з території України;

3) іноземні невійськові судна і військові кораблі, які зайшли у територіальне море або внутрішні води України з порушенням установлених правил заходження в ці води. Іноземні підводні човни та інші підводні транспортні засоби є порушниками державного кордону України і в тих випадках, коли вони перетинають державний кордон України в підводному положенні або перебувають у цьому положенні під час плавання та перебування у водах України;

4) повітряні судна та інші літальні апарати, що перетнули державний кордон України без відповідного дозволу компетентних органів України або вчинили інші порушення правил перельоту через державний кордон України. Порушенням державного кордону України є також перетин його будь-якими іншими технічними або іншими засобами без відповідного на те дозволу або з порушенням встановленого порядку.

Стаття 21. Прикордонні представники України

Для вирішення питань, пов'язаних із підтриманням режиму державного кордону України, а також для врегулювання прикордонних інцидентів на певній дільниці державного кордону України із числа офіцерів Прикордонних військ України в установленому Кабінетом Міністрів України порядку призначаються прикордонні представники України. Прикордонні представники України керуються законодавством України і міжнародними договорами України. Перехід (переїзд) державного кордону прикордонними представниками здійснюють на підставі спеціальних повноважень, які видаються Державним комітетом у справах охорони державного кордону України.

Не врегульовані прикордонними представниками питання вирішуються у дипломатичному порядку.

III. ПРИКОРДОННИЙ РЕЖИМ

Стаття 22. Прикордонна смуга

З метою забезпечення на державному кордоні України належного порядку Кабінетом Міністрів України встановлюється прикордонна смуга.

Прикордонна смуга встановлюється безпосередньо вздовж державного кордону України на його сухопутних дільницях або вздовж берегів прикордонних річок, озер та інших водойм з урахуванням місцевих особливостей та умов, що визначаються Кабінетом Міністрів України. У прикордонну смугу не включаються населені пункти і місця масового відпочинку населення.

Стаття 23. Прикордонний режим

У прикордонній смузі в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, встановлюється прикордонний режим, який регламентує відповідно до цього Закону та інших актів законодавства України правила в'їзду, тимчасового перебування, проживання, пересування громадян України та інших осіб, провадження робіт, обліку та тримання на пристанях, причалах і в пунктах базування самохідних та несамохідних суден, їх плавання та пересування у внутрішніх водах України.

Передбачений частиною першою цієї статті порядок обліку і тримання самохідних та несамохідних суден на пристанях, причалах і в пунктах базування, їх плавання і пересування в територіальному морі і внутрішніх водах України поширюється і на територію району, міста, селища, сільради, що прилягає до державного кордону України або до узбережжя моря, яке охороняється Прикордонними військами, де прикордонна смуга не встановлена.

Забороняється тримати самохідні та несамохідні судна поза встановленими пристанями, причалами і пунктами базування або на них, але з порушенням правил тримання, а також відходити від берега або причалювати до берега поза пристанями, причалами і пунктами базування.

Стаття 24. В'їзд у прикордонну смугу. Провадження робіт

Дозвіл на в'їзд, тимчасове перебування, проживання, провадження робіт і пропуск у прикордонну смугу дають і здійснюють Прикордонні війська України разом з органами внутрішніх справ. У необхідних випадках Прикордонні війська України можуть запроваджувати додаткові тимчасові режимні обмеження на в'їзд і провадження робіт у прикордонній смузі.

Стаття 25. Особливості прикордонного режиму в частині внутрішніх вод України

Частина внутрішніх вод України і розташовані в ній острови перебувають під контролем Прикордонних військ України.

Пересування по берегу і льоду прикордонних річок, озер та інших водойм поза встановленими для цього шляхами, стежками або з порушенням правил пересування забороняється.

Стаття 26. Режим у пунктах пропуску через державний кордон України

Режим у пунктах пропуску через державний кордон України — порядок перебування і пересування всіх осіб і транспортних засобів у межах території прикордонних залізничних і автомобільних станцій, морських і річкових портів, аеропортів і аеродромів, відкритих для міжнародного сполучення, а також здійснення іншої діяльності, пов'язаної з пропуском через державний кордон України осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна, — визначається згідно з законодавством України компетентними органами за погодженням з Прикордонними військами України. У приміщеннях і місцях, де здійснюється прикордонний контроль, Прикордонні війська встановлюють додаткові режимні правила, що регламентують порядок допуску в них осіб, які беруть участь у контролі та обслуговуванні пасажирів і транспортних засобів закордонного прямування, відправленні з пунктів пропуску транспортних засобів, що вибувають за кордон і прибувають на Україну, а також інші обмеження для запобігання незаконному перетинанню державного кордону України.

IV. ОХОРОНА ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Стаття 27. Охорона державного кордону України Прикордонними військами і Військами протиповітряної оборони України

Охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах покладається на Прикордонні війська України, а в повітряному просторі — на Війська протиповітряної оборони України. Прикордонні війська і Війська протиповітряної оборони України при виконанні завдань по охороні державного кордону України керуються цим Законом, Законом України «Про Прикордонні війська України», іншими актами законодавства України, міжнародними договорами України, а також актами, що видаються компетентними органами України. Обов'язки і права Прикордонних військ і Військ протиповітряної оборони України по охороні державного кордону України визначаються цим Законом, Законом України «Про Прикордонні війська України» та іншими актами законодавства України, а також актами, що видаються компетентними органами України.

Стаття 28. Права Прикордонних військ України щодо іноземних і українських невійськових суден

У територіальному морі і внутрішніх водах України Прикордонні війська України при виконанні покладених на них завдань щодо українських та іноземних невійськових суден мають право:

1) запропонувати судну показати національний прапор, якщо його не піднято, провести опит про цілі заходження судна у води України;

2) запропонувати судну змінити курс, якщо він веде в закритий для плавання район;

3) зупинити судно і провести його огляд, якщо воно не відповідає на сигнал опиту, перебуває в закритому для плавання районі, порушує інші правила заходу у води України, плавання і перебування в них, а також займається промисловою та іншою діяльністю на порушення законодавства України, міжнародних договорів України. Огляд судна включає перевірку суднових та навігаційних документів, документів членів екіпажу і пасажирів, документів на вантажі, а в необхідних випадках і суднових приміщень. Після огляду судна може бути дозволено продовжити плавання у водах України з додержанням установлених правил, або запропоновано покинути води України, або його може бути затримано відповідно до чинного законодавства;

4) поміщати на судно в необхідних випадках прикордонний наряд для супроводження судна в порт або з порту до державного кордону України;

5) знімати з судна і затримувати осіб, які вчинили злочин і підлягають кримінальній відповідальності за законодавством України, передавати цих осіб органам дізнання і слідства, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України;

6) переслідувати і затримувати у відкритому морі судно — порушник державного кордону України або судно, яке порушило закони чи правила плавання і перебування у водах України, до заходу його в територіальне море своєї країни або третьої держави в разі, якщо переслідування почато в територіальному морі або внутрішніх водах України і велося безперервно.

Стаття 29. Підстави затримання Прикордонними військами України іноземних та українських невійськових суден

Іноземне невійськове судно, яке перебуває в територіальному морі і внутрішніх водах України, затримується Прикордонними військами України та конвоюється в найближчий порт або інший відповідний пункт у випадках, якщо:

а) судно на шкоду безпеці України займається збиранням інформації або чинить будь-який інший акт, ворожий Україні;

2) судно перебуває у районі, оголошеному компетентними органами України в установленому порядку тимчасово закритому для плавання;

3) судно незаконно займається будь-якою промисловою, дослідницькою або пошуковою діяльністю, скиданням і захороненням речовин, шкідливих для здоров'я людей або живих ресурсів вод, чи інших відходів і матеріалів;

4) судно провадить висадку чи посадку людей, вивантаження чи навантаження вантажів у не встановлених для цього місцях або у встановлених місцях, але без дозволу компетентних органів України;

5) судно здійснює без дозволу компетентних органів України підняття в повітря або прийняття на борт літальних апаратів;

6) члени екіпажу або інші особи, які перебувають на судні, пошкоджують прикордонні знаки, засоби навігаційного огородження, кабелі зв'язку, інші підводні або надводні об'єкти, що належать Україні;

7) капітан судна не пред'явив необхідних суднових і вантажних документів;

8) судно не підкоряється розпорядженням представників Прикордонних військ України або інших компетентних органів України;

9) судно перебуває в територіальному морі України, внутрішніх водах України з порушенням правил, встановлених цим Законом, міжнародних договорів України або загальновизнаних принципів і норм міжнародного права.

Рішення про затримання іноземного невійськового судна приймається Прикордонними військами України після його огляду. При цьому судно, яке допустило порушення, зазначені в пунктах 2—9 цієї статті, затримується Прикордонними військами України при встановленні ними навмисності допущеного порушення або якщо судно завдає шкоди безпеці чи іншим інтересам України. Прикордонні війська України мають право затримати і українське невійськове судно, яке допустило порушення, передбачені пунктами 2—9 цієї статті, і конвоювати його в найближчий порт або інший відповідний пункт.

Стаття 30. Протокол огляду або затримання невійськового судна

Про огляд або затримання невійськового судна складається протокол, який підписується представником Прикордонних військ України і капітаном оглянутого або затриманого судна. Протокол складається українською і англійською мовами. У разі затримання судна у капітана вилучаються суднові та вантажні документи, які додаються до протоколу. Якщо капітан оглянутого або затриманого судна вважає дії Прикордонних військ України неправомірними або не згоден із змістом протоколу, він може зробити будь-якою мовою застереження в самому протоколі або в окремому документі, що додається до протоколу. При відмові капітана підписати протокол у ньому робиться відповідний запис.

Стаття 31. Наслідки затримання іноземних невійськових суден

Затримані іноземні невійськові судна передаються в установленому порядку уповноваженим представникам відповідних іноземних держав або видворяються за межі територіального моря та внутрішніх вод України, або у випадках, передбачених законодавством України, конфіскуються за рішенням суду.

Стаття 32. Правила, що застосовуються до іноземних військових кораблів, які порушують порядок плавання і перебування у водах України

Щодо іноземних військових кораблів, які порушують закони України або правила плавання та перебування в територіальному морі та внутрішніх водах України, діють окремі правила.

V. УЧАСТЬ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ, ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ І ГРОМАДЯН В ОХОРОНІ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Стаття 33. Участь державних органів, громадських об'єднань і громадян України в охороні державного кордону України

Державні органи, громадські організації, посадові особи зобов'язані надавати всемірну допомогу Прикордонним військам України в охороні державного кордону України. Охорона державного кордону України здійснюється при активній участі громадян України. Державні органи і громадські організації сприяють Прикордонним військам України у залученні громадян України на добровільних засадах до охорони державного кордону України.

Стаття 34. Обов'язки державних органів, громадських організацій, посадових осіб, громадян, пов'язані з забезпеченням охорони державного кордону України

Державні органи, громадські організації, посадові особи, а також громадяни зобов'язані додержувати режиму державного кордону України, виконувати вимоги прикордонного режиму та режиму в пунктах пропуску через державний кордон України.

VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Стаття 35. Відповідальність за порушення законодавства про державний кордон України

Особи, винні в порушенні або спробі порушення державного кордону України, його режиму, прикордонного режиму або режиму в пунктах пропуску через державний кордон України, у незаконному переміщенні або спробі незаконного переміщення через державний кордон України вантажів, матеріалів, документів та інших предметів, а також в інших порушеннях законодавства про державний кордон України, несуть кримінальну, адміністративну або іншу відповідальність згідно з законодавством України.

**Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК**

м. Київ, 4 листопада 1991 року

...АВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

...у перетинанню ...дону України.

...ОРОНА ...ГО КОРДОНУ ...АЇНИ

...Охорона державного кордону України військами і протиповітряної ...

...жавного кордо... суші, морі, ... та інших во... ...дається на При... ... України, а ... просторі — на ... протиповітряної обо... ... Прикордонні ... протиповіт... України при ... по охороні ... кордону України ... Законом, Зако... «Про Прикор... України», ін... ... законодавства ... ...донними дого... ... а також ак... ... видаються компе... ...ганами України. ...права Прикор... ... Військ про... ... охорони України ... державного кордо... ...значаються цим ... Законом України ... Прикордонні війська ... іншими актами ... України, а та... ... що видаються ... органами Ук...

...Права Прикор... ...України щодо ...країнських не...

...льному морі і ... водах України ... війська України ... покладених на ... щодо українсь... ... невійсько... ... право:

...ати судну по... ...льний прапор, ... підняти, про... ... цілі заход... ... води України; ...вати судну ... якщо він веде ... плавання ра...

... судно і про... ..., якщо воно ... на сигнал опи... ... закритому ... районі, порушує ... заходу у води ... і перебу... ... а також займа... ...вою та іншою ... порушення за... ... України, міжна... ...орів України. ... включає перевір... ... навігаційних ... документів членів ... пасажирів, доку... ...тажі, а в необ... ..., і суднових ... після огляду суд... ... дозволено про... ... у водах ... державним уста... ..., або запро... ... води Ук... ... може бути за... ... відно до чинно...

... на судно в не... ... прикордон... ... супроводжен... ... або з порту ... кордону Укра...

... судна і зат... ..., які вчинили ... тягають кримі... ...відальності за ... України, пе... ... осіб органам ... держава, якщо ін... ...чено міжнарод... ... України; ...вати і затри... ...иторіальному морі ... державного ... України або суд... ... закони чи ... і перебу... ... України, до ... територіальне ... або третьої

держави в разі, якщо переслідування почато в територіальному морі або внутрішніх водах України і велося безперервно.

Стаття 29. Підстави затримання Прикордонними військами України іноземних та українських невійськових суден

Іноземне невійськове судно, яке перебуває в територіальному морі і внутрішніх водах України, затримується Прикордонними військами України та конвоюється в найближчий порт або інший відповідний пункт у випадках, якщо:

а) судно на шкоду безпеці України займається збиранням інформації або чинить будь-який інший акт, ворожий Україні;

2) судно перебуває у районі, оголошеному компетентними органами України в установленому порядку тимчасово закритому для плавання;

3) судно незаконно займається будь-якою промисловою, дослідницькою або пошуковою діяльністю, скиданням і захороненням речовин, шкідливих для здоров'я людей або живих ресурсів вод, чи інших відходів і матеріалів;

4) судно провадить висадку чи посадку людей, вивантаження чи навантаження вантажів у не встановлених для цього місцях або у встановлених місцях, але без дозволу компетентних органів України;

5) судно здійснює без дозволу компетентних органів України підняття в повітря або прийняття на борт літальних апаратів;

6) члени екіпажу або інші особи, які перебувають на судні, пошкоджують прикордонні знаки, засоби навігаційного огородження, кабелі зв'язку, інші підводні або надводні об'єкти, що належать Україні;

7) капітан судна не пред'явив необхідних суднових і вантажних документів;

8) судно не підкоряється розпорядженням представників Прикордонних військ України або інших компетентних органів України;

9) судно перебуває в територіальному морі України, внутрішніх водах України з порушенням правил, встановлених цим Законом, міжнародних договорів України або загальновизнаних принципів і норм міжнародного права.

Рішення про затримання іноземного невійськового судна приймається Прикордонними військами України після його огляду. При цьому судно, яке допустило порушення, зазначені в пунктах 2—9 цієї статті, затримується Прикордонними військами України при встановленні ними навмисності допущеного порушення або якщо судно завдає шкоди безпеці чи іншим інтересам України. Прикордонні війська України мають право затримати і українське невійськове судно, яке допустило порушення, передбачені пунктами 2—9 цієї статті, і конвоювати його в найближчий порт або інший відповідний пункт.

Стаття 30. Протокол огляду або затримання невійськового судна

Про огляд або затримання невійськового судна складається протокол, який підписується представником Прикордонних військ України і капітаном оглянутого або затриманого судна. Протокол складається українською і англійською мовами. У разі затримання судна у капітана вилучаються суднові та вантажні документи, які додаються до протоколу. Якщо капітан оглянутого або затриманого судна вважає дії Прикордонних військ України неправомірними або не згоден із змістом протоколу, він може зробити будь-якою мовою застереження в самому протоколі або в окремому документі, що додається до протоколу. При відмові капітана підписати протокол у ньому робиться відповідний запис.

Стаття 31. Наслідки затримання іноземних невійськових суден

Затримані іноземні невійськові судна передаються в установленому порядку уповноваженим представникам відповідних іноземних держав або видворяються за межі територіального моря та внутрішніх вод України, або у випадках, передбачених законодавством України, конфіскується за рішенням суду.

Стаття 32. Правила, що застосовуються до іноземних військових кораблів, які порушують порядок плавання і перебування у водах України

Щодо іноземних військових кораблів, які порушують закони України або правила плавання та перебування в територіальному морі та внутрішніх водах України, діють окремі правила.

V. УЧАСТЬ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ, ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ І ГРОМАДЯН В ОХОРОНІ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Стаття 33. Участь державних органів, громадських об'єднань і громадян України в охороні державного кордону України

Державні органи, громадські організації, посадові особи зобов'язані надавати всемірну допомогу Прикордонним військам України в охороні державного кордону України. Охорона державного кордону України здійснюється при активній участі громадян України. Державні органи і громадські організації сприяють Прикордонним військам України у залученні громадян України на добровільних засадах до охорони державного кордону України.

Стаття 34. Обов'язки державних органів, громадських організацій, посадових осіб, громадян, пов'язані з забезпеченням охорони державного кордону України

Державні органи, громадські організації, посадові особи, а також громадяни зобов'язані додержувати режиму державного кордону України, виконувати вимоги прикордонного режиму та режиму в пунктах пропуску через державний кордон України.

VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Стаття 35. Відповідальність за порушення законодавства про державний кордон України

Особи, винні в порушенні або спробі порушення державного кордону України, його режиму, прикордонного режиму або режиму в пунктах пропуску через державний кордон України, у незаконному переміщенні або спробі незаконного переміщення через державний кордон України вантажів, матеріалів, документів та інших предметів, а також в інших порушеннях законодавства про державний кордон України, несуть кримінальну, адміністративну або іншу відповідальність згідно з законодавством України.

**Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК**

м. Київ, 4 листопада 1991 року

Закон України ПРО ПРИКОРДО...

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПРИКОРДОННІ ВІЙСЬКА УКРАЇНИ»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Закон України «Про Прикордонні війська України» ввести в дію з дня його опублікування.

2. Доручити Кабінету міністрів України:

до 1 грудня 1991 року розробити і затвердити Положення про Державний комітет у справах охорони державного кордону України;

до [illegible] 199[illegible] року:

— [illegible]робити [illegible] дати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо чисельності Прикордонних військ України;

— розробити і затвердити організаційну структуру і штатну чисельність Прикордонних військ України;

— розробити і затвердити Положення про проходження військової служби особовим складом Прикордонних військ України;

— розробити і затвердити Положення про порядок і умови державного страхування особового складу Прикордонних військ України.

**Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК.**

м. Київ
4 листопада 1991 року.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання Прикордонних військ України

Головним завданням Прикордонних військ України є забезпечення недоторканності державного кордону України на [illegible], морі, річк[illegible] озерах та інших водоймах України, а також охорона економічної зони України.

Стаття 2. Структура Прикордонних військ України

Центральним органом управління Прикордонних військ України є Державний комітет у справах охорони держ[illegible] кор[illegible] України, який [illegible]порядко[illegible]ться Кабінету міністрів України. Голова Державного комітету є командуючим Прикордонними військами України. Він призначається і звільняється з посади Президентом України. Організаційна структура, штатна чисельність Прикордонних військ України визначаються в порядку, встановленому Кабінетом міністрів України. Фінансове, військове та матеріально-технічне забезпечення діяльності Пр[illegible]рдонних вій[illegible] України покладається на Кабінет міністрів України.

Стаття 3. Законодавство про Прикордонні війська України

Правовою основою діяльності Прикордонних військ України є Конституція України, Закон «Про державний кордон України», цей Закон, інші законодавчі акти, постанови і розпорядження Кабінету міністрів України.

Стаття 4. Головні принципи діяльності Прикордонних військ України

Діяльність Прикордонних військ України будується на принципах законності, гласності, додержання прав і свобод громадян, взаємодії з органами державної влади і управління, громадськими обєднаннями, трудовими колективами і населенням. При виконанні службових обов'язків військовослужбовці Прикордонних військ України керуються Конституцією і законами України. Діяльність будь-яких політичних партій і рухів у Прикордонних військах України забороняється. Гласність у діяльності Прикордонних військ України забезпечується систематичним інформуванням органів державної влади і управління, громадських об'єднань, громадян, засобів масової інформації про стан охорони державного кордону і заходи щодо його зміцнення.

Стаття 5. Забезпечення додержання законодавства у діяльності Прикордонних військ України

Прикордонні війська України свою діяльність проводять відповідно до Конституції та законів України. Ніякі надзвичайні обставини чи вказівки посадових осіб не можуть бути підставою для будь-яких незаконних дій чи бездіяльності прикордонників. Використання Прикордонних військ України не за призначенням забороняється. У взаємовідносинах із громадянами військовослужбовці Прикордонних військ України повинні виявляти високу культуру, витримку і тактовність. Прикордонні війська України в інтересах охорони й захисту державного кордону можуть на основі чинного законодавства тимчасово обмежувати права і свободи громадян і зобов'язані давати їм відповідні пояснення з цього приводу. Прикордонні війська України додержують вимог закону щодо права на юридичний захист та інші права затриманих і взятих під варту за підозрою у вчиненні дій, пов'язаних з порушенням державного кордону України. У встановлених законодавством випадках протягом 24 годин про місцеперебування затриманих і взятих під варту повідомляють близьких родичів, в разі необхідності вживають заходів до негайного подання затриманим медичної, юридичної та іншої необхідної допомоги.

II. ОБОВ'ЯЗКИ І ПРАВА ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК УКРАЇНИ

Стаття 6. Обов'язки Прикордонних військ України

При виконанні покладених на них завдань Прикордонні війська України зобов'язані:

1) припиняти будь-які спроби незаконної зміни проходження державного кордону України на місцевості;

2) відбивати вторгнення на територію України озброєних формувань, припиняти збройні та інші провокації на державному кордоні України, захищати від злочинних посягань населення і власність у всіх її формах;

3) відвертати і не допускати перетинання державного кордону України особами і транспортними засобами поза пунктами пропуску або іншими незаконними способами; виявляти і затримувати порушників державного кордону України;

4) здійснювати в установлених пунктах і в установленому порядку при наявності належно оформлених документів пропуск через державний кордон України осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна;

5) забезпечувати виконання зобов'язань, що випливають із міжнародних договорів України, з питань режиму державного кордону України та економічної зони України;

6) здійснювати спільні заходи із Службою національної безпеки України в межах наданої їм компетенції з питань охорони державного кордону України, а також контролювати самостійно чи разом з органами внутрішніх справ підтримання прикордонного режиму;

7) контролювати спільно з органами внутрішніх справ, керівництвом аеропортів (аеродромів), відкритих для міжнародних польотів, прикордонних залізничних станцій, морських і річкових портів, служб міжнародних автомобільних перевезень додержання встановленого режиму в пунктах пропуску через державний кордон України;

8) здійснювати контроль за додержанням усіма невійськовими суднами і військовими кораблями встановленого порядку плавання та перебування в територіальному морі України, внутрішніх водах України, а також частині вод прикордонних річок, озер та інших водойм, що належать Україні;

9) надавати в районах проходження служби спеціально уповноваженим на те державним органам і посадовим особам необхідну допомогу в їх діяльності по контролю за збереженням природних ресурсів, додержанням правил промислової та іншої діяльності, по охороні природного середовища і континентального шельфу.

Стаття 7. Права Прикордонних військ України

У межах прикордонної смуги, в пунктах пропуску через державний кордон України, а також на території, де прикордонну смугу не встановлено, але Прикордонними військами України здійснюються дії по охороні державного кордону України — прилеглій до державного кордону України або до охоронюваного Прикордонними військами України узбережжя моря території району, міста, селища, сільради, в територіальному морі України, внутрішніх водах України, що належать Україні, Прикордонні війська України мають право:

1) розташовувати прикордонні наряди, пересуватися при виконанні службових обов'язків по будь-яких ділянках місцевості;

2) вести дізнання у справах про порушення державного кордону України, здійснювати оперативно-розшукову діяльність відповідно до чинного законодавства;

3) здійснювати адміністративне затримання осіб, які порушили режим державного кордону України, прикордонний режим або режим у пунктах пропуску через державний кордон України, на строк до трьох годин для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи і з'ясування обставин правопорушення — до трьох діб з повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання або на строк до десяти діб з санкції прокурора, якщо правопорушники не мають документів, які посвідчують їх

особу, пі... особистого... оглядати ... вилучати ... чі;

4) здій... передбаче... статті, а... римання ... іноземних ... без гром... шили дер... раїни, ... татних пі... ня проти... справ, а ... прийнято... порядку ... чу їх пр... суміжної ... прокурор... осіб на ... їх переда...

5) три... адміністр... манню, ... сового у... ших при... но облад... лей. Про... міністрат... особисто... ного, огл... чей, що ... дається ... ляється ...

6) запр... розділи ... України ... ставин п... го кордо... жиму, п... му або ... пропуску ... кордон ... них випа... ставин з... може зд... ших місц...

7) пер... прямують ... кордон У... на право... або візд... і при не... во їх вил... ти через ... України ... дійсних ... в'їзду в ... з Україн... оформле... на право... жавного ... або до у... втрати ... нами Укр... бування ... новлення...

8) здій... леному п... або спіль... новами о... шого май... ють чере... України;

9) вил... ному пор... ввезення ... везення ... ти, а тако... банди, як... рез держ... раїни;

10) пр... леному п... портних ... ють чере... України, ... них пере... жувати т... прикордо...

11) ви... заінтерес... ствами, у... нізаціями ... зупинок ... них засоб... мування ... через дер... раїни;

12) заб... берег і п... членам е... невійсько... перебува... які допус... ня при п...

…акон України ПРО ПРИКОРДОННІ ВІЙСЬКА УКРАЇНИ

…ОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

…ОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ «ПРО ПРИКОРДОННІ ВІЙСЬКА УКРАЇНИ»

…ада України по-
… України «Про
… війська Украї-
… дію з дня його
…я.
…и Кабінету мі-
…ни:
…ня 1991 року
… затвердити По-
… Державний ко-
…ах охорони дер-
…дону України;
… 199… року:
…ти … дати на
…овної Ради Ук-
…иції щодо чи-
… Прикордонних
…ни;

— розробити і затвердити організаційну структуру і штатну чисельність Прикордонних військ України;

— розробити і затвердити Положення про проходження військової служби особовим складом Прикордонних військ України;

— розробити і затвердити Положення про порядок і умови державного страхування особового складу Прикордонних військ України.

Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК.

м. Київ
4 листопада 1991 року.

…І ПОЛОЖЕННЯ

… Завдання При-
…йськ України
… завданням При-
…йськ України є
… недоторканності
…ордону України
…і, річк… озерах
…оймах …країни,
…она економічної
….

… Структура При-
…йськ України
…им органом уп-
… Прикордонних
…ни є Державний
…правах охорони
…ор… України,
…дко…ься Кабі-
…ів України. Го-
…ного комітету є
… Прикордонни-
… України. Він
…я і звільняється
…езидентом Укра-
…аційна структу-
…исельність При-
… військ України
… в порядку,
…у Кабінетом мі-
…аїни. Фінансове,
… матеріально-тех-
…чення …іяльності
…х вій… Украї-
…ться на Кабінет
…аїни.

… Законодавство
…онні війська Ук-

… основою діяль-
…рдонних військ
…онституція Укра-
…«Про державний
…іни», цей Закон,
…авчі акти, поста-
…орядження Кабі-
…ів України.

… Головні принци-
…ті Прикордонних
…ни

… Прикордонних
…іни будується на
…аконності, глас-
…ержання прав і
…дян, взаємодії з
…ржавної влади і
… громадськими
… трудовими ко-
… населенням. При
…ужбових обов'яз-
…ослужбовці При-
…йськ України ке-
…нституцією і за-
…аїни. Діяльність
…олітичних партій
…рикордонних вій-
…и забороняється.
… діяльності При-
…військ України
…ся систематич-
…уванням органів
…лади і управлін-
…ьких об'єднань,
…собів масової ін-
…о стан охорони
…кордону і заходи
…міцнення.

…Забезпечення до-
…конодавства у ді-
яльності Прикордонних військ України

Прикордонні війська України свою діяльність проводять відповідно до Конституції та законів України. Ніякі надзвичайні обставини чи вказівки посадових осіб не можуть бути підставою для будь-яких незаконних дій чи бездіяльності прикордонників. Використання Прикордонних військ України не за призначенням забороняється. У взаємовідносинах із громадянами військовослужбовці Прикордонних військ України повинні виявляти високу культуру, витримку і тактовність. Прикордонні війська України в інтересах охорони й захисту державного кордону можуть на основі чинного законодавства тимчасово обмежувати права і свободи громадян і зобов'язані давати їм відповідні пояснення з цього приводу. Прикордонні війська України додержують вимог закону щодо права на юридичний захист та інші права затриманих і взятих під варту за підозрою у вчиненні дій, пов'язаних з порушенням державного кордону України. У встановлених законодавством випадках протягом 24 годин про місцеперебування затриманих і взятих під варту повідомляють близьких родичів, в разі необхідності вживають заходів до негайного подання затриманим медичної, юридичної та іншої необхідної допомоги.

II. ОБОВ'ЯЗКИ І ПРАВА ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК УКРАЇНИ

Стаття 6. Обов'язки Прикордонних військ України

При виконанні покладених на них завдань Прикордонні війська України зобов'язані:

1) припиняти будь-які спроби незаконної зміни проходження державного кордону України на місцевості;

2) відбивати вторгнення на територію України озброєних формувань, припиняти збройні та інші провокації на державному кордоні України, захищати від злочинних посягань населення і власність у всіх її формах;

3) відвертати і не допускати перетинання державного кордону України особами і транспортними засобами поза пунктами пропуску або іншими незаконними способами; виявляти і затримувати порушників державного кордону України;

4) здійснювати в установлених пунктах і в установленому порядку при наявності належно оформлених документів пропуск через державний кордон України осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна;

5) забезпечувати виконання зобов'язань, що випливають із міжнародних договорів України, з питань режиму державного кордону України та економічної зони України;

6) здійснювати спільні заходи із Службою національної безпеки України в межах наданої їм компетенції з питань охорони державного кордону України, а також контролювати самостійно чи разом з органами внутрішніх справ підтримання прикордонного режиму;

7) контролювати спільно з органами внутрішніх справ, керівництвом аеропортів (аеродромів), відкритих для міжнародних польотів, прикордонних залізничних станцій, морських і річкових портів, служб міжнародних автомобільних перевезень додержання встановленого режиму в пунктах пропуску через державний кордон України;

8) здійснювати контроль за додержанням усіма невійськовими суднами і військовими кораблями встановленого порядку плавання та перебування в територіальному морі України, внутрішніх водах України, а також частині вод прикордонних річок, озер та інших водойм, що належать Україні;

9) надавати в районах проходження служби спеціально уповноваженим на те державним органам і посадовим особам необхідну допомогу в їх діяльності по контролю за збереженням природних ресурсів, додержанням правил промислової та іншої діяльності, по охороні природного середовища і континентального шельфу.

Стаття 7. Права Прикордонних військ України

У межах прикордонної смуги, в пунктах пропуску через державний кордон України, а також на території, де прикордонну смугу не встановлено, але Прикордонними військами України здійснюються дії по охороні державного кордону України — прилеглій до державного кордону України або до охоронюваного Прикордонними військами України узбережжя моря території району, міста, селища, сільради, в територіальному морі України, внутрішніх водах України, що належать Україні, Прикордонні війська України мають право:

1) розташовувати прикордонні наряди, пересуватися при виконанні службових обов'язків по будь-яких ділянках місцевості;

2) вести дізнання у справах про порушення державного кордону України, здійснювати оперативно-розшукову діяльність відповідно до чинного законодавства;

3) здійснювати адміністративне затримання осіб, які порушили режим державного кордону України, прикордонний режим або режим у пунктах пропуску через державний кордон України, на строк до трьох годин для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи і з'ясування обставин правопорушення — до трьох діб з повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання або на строк до десяти діб з санкції прокурора, якщо правопорушники не мають документів, які посвідчують їх особу, піддавати затриманих особистому оглядові, а також оглядати і при необхідності вилучати наявні при них речі;

4) здійснювати на строки, передбачені пунктом 3 цієї статті, адміністративне затримання громадян України, іноземних громадян і осіб без громадянства, які порушили державний кордон України, при відсутності достатніх підстав для порушення проти них кримінальних справ, а якщо щодо цих осіб прийнято у встановленому порядку рішення про передачу їх прикордонним властям суміжної держави, з санкції прокурора затримувати цих осіб на час, необхідний для їх передачі;

5) тримати осіб, підданих адміністративному затриманню, в ізоляторах тимчасового утримання або в інших приміщеннях, спеціально обладнаних для цих цілей. Про кожний випадок адміністративного затримання, особистого огляду затриманого, огляду і вилучення речей, що є при ньому, складається протокол і повідомляється прокурор;

6) запрошувати осіб у підрозділи Прикордонних військ України для з'ясування обставин порушення державного кордону України, його режиму, прикордонного режиму або режиму в пунктах пропуску через державний кордон України. У необхідних випадках з'ясування обставин зазначених порушень може здійснюватись і в інших місцях;

7) перевіряти у осіб, які прямують через державний кордон України, документи на право в'їзду в Україну або виїзду з України, робити в них відповідні відмітки і при необхідності тимчасово їх вилучати; не пропускати через державний кордон України осіб, які не мають дійсних документів на право в'їзду в Україну або виїзду з України, до належного оформлення ними документів на право перетинання державного кордону України або до уточнення обставин втрати документів громадянами України в період перебування за кордоном і встановлення їх особи;

8) здійснювати у встановленому порядку самостійно або спільно з митними установами огляд вантажів та іншого майна осіб, які прямують через державний кордон України;

9) вилучати у встановленому порядку заборонені до ввезення в Україну або вивезення з України предмети, а також предмети контрабанди, які переміщаються через державний кордон України;

10) проводити у встановленому порядку огляд транспортних засобів, що прямують через державний кордон України, і вантажів, що на них перевозяться, супроводжувати транспортні засоби прикордонними нарядами;

11) визначати спільно з заінтересованими підприємствами, установами та організаціями місця і тривалість зупинок (стоянок) транспортних засобів закордонного прямування в пунктах пропуску через державний кордон України;

12) забороняти сходити на берег і перебувати на березі членам екіпажів іноземних невійськових суден та іншим перебуваючим на них особам, які допустили правопорушення при плаванні і перебуванні в територіальному морі України, внутрішніх водах України, а також під час стоянки суден у портах України;

13) обмежувати у випадках, які спричиняються обставинами, пов'язаними з забезпеченням охорони державного кордону України, провадження різних робіт у прикордонній смузі, за винятком робіт на будовах, здійснюваних відповідно до міжнародних договорів України, на будовах державного значення і проведення заходів, зв'язаних із стихійним лихом та особливо небезпечними інфекційними хворобами;

14) використовувати засоби електричного зв'язку міністерств, інших органів державного управління, транспортні засоби підприємств, установ, організацій під час відбиття вторгнень на територію України, припинення збройних та інших провокацій на державному кордоні України, розшуку і затримання порушників державного кордону України, а також в інших випадках, спричинених обставинами, на умовах, погоджених у встановленому порядку;

15) здійснювати інші дії щодо охорони державного кордону України, економічної зони відповідно до законодавства України, її міжнародних договорів. У необхідних випадках, зв'язаних з розшуком і затриманням порушників державного кордону України, Прикордонні війська України можуть здійснювати на території України надані їм права і за межами зазначених у цій статті територій, прикордонної смуги і пунктів пропуску через державний кордон України.

Стаття 8. Застосування зброї, бойової техніки при охороні державного кордону України

Прикордонні війська та Війська протиповітряної оборони України, здійснюючи охорону державного кордону України, для відбиття збройного нападу і вторгнення на територію України, припинення збройних провокацій, відвернення угону повітряних, морських та річкових суден, що належать Україні, без пасажирів на борту, а також проти порушників державного кордону України на суші, у воді та в повітрі у відповідь на застосування ними сили або в інших передбачених законодавством випадках застосовують зброю та бойову техніку. При необхідності можуть застосовуватися зброя і бойова техніка Збройних Сил України.

Порядок застосування зброї та бойової техніки при охороні державного кордону України визначається Положенням, затвердженим Кабінетом міністрів України.

III. ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ І РОБОТИ ЗА ДОГОВОРОМ У ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬКАХ УКРАЇНИ

Стаття 9. Особовий склад Прикордонних військ України

Особовий склад Прикордонних військ України складається з військовослужбовців та працівників за трудовим договором. Чисельність Прикордонних військ України затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету міністрів України. Особи, які проходять службу в Прикордонних військах України, є військовослужбовцями, приймають присягу на вірність Україні, мають єдині для Збройних Сил України військові звання і відмінні знаки. Форменний одяг військовослужбовців Прикордонних військ України затверджується Кабінетом міністрів України за поданням Державного комітету у справах охорони державного кордону України. Військовослужбовцям і працівникам за трудовим договором Прикордонних військ України видаються посвідчення встановленого зразка, військовослужбовцям строкової служби — військові квитки. Проходження служби у Прикордонних військах України здійснюється відповідно до Положення про проходження військової служби, яке затверджується Кабінетом міністрів України, та військових статутів.

На дійсну строкову військову службу в Прикордонні війська України призиваються громадяни України відповідно до Закону про загальний військовий обов'язок. На період служби у Прикордонних військах України членство військовослужбовців у будь-якій політичній партії або організації чи русі не допускається.

Стаття 10. Робота за договором у Прикордонних військах України

Робота за договором працівників у Прикордонних військах України регулюється законодавством України про працю.

IV. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК УКРАЇНИ

Стаття 11. Соціальний і правовий захист військовослужбовців Прикордонних військ України

Держава гарантує соціальний і правовий захист військовослужбовців Прикордонних військ України та членів їх сімей відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців, які проходять службу на території України, та членів їх сімей».

Стаття 12. Відповідальність військовослужбовців Прикордонних військ України

Військовослужбовці Прикордонних військ України самостійно приймають рішення в межах своїх повноважень, визначених цим Законом та іншими актами законодавства України. За протиправні дії вони несуть відповідальність у порядку, передбаченому чинним законодавством України.

Стаття 13. Нагляд за додержанням законності у діяльності Прикордонних військ України

Нагляд за додержанням законності у діяльності Прикордонних військ України здійснюється Генеральним прокурором України та підпорядкованими йому прокурорами.

Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
4 листопада 1991 року

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ПОРЯДОК КОМПЛЕКТУВАННЯ, ВІЙСЬКОВОГО, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО І ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ПРО ПОРЯДОК КОМПЛЕКТУВАННЯ ВІЙСЬКОВОГО, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО І ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК УКРАЇНИ

Верховна Рада України **постановляє:**

Затвердити Положення про порядок комплектування, військового, матеріально-технічного і фінансового забезпечення Прикордонних військ України (додається).

Голова Верховної Ради України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
4 листопада 1991 року.

I. КОМПЛЕКТУВАННЯ ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК УКРАЇНИ

1. Прикордонні війська України створюються на базі Прикордонних військ СРСР, дислокованих на території України.

2. Особовий склад Прикордонних військ України включає військовослужбовців строкової та надстрокової служби, прапорщиків і мічманів, офіцерів і генералів.

3. У комплектуванні Прикордонних військ України послідовно здійснюється принцип заміщення посад солдатів, матросів, сержантів і старшин за рахунок призову громадян на дійсну військову службу на основі загального військового обов'язку. В міру створення відповідних умов комплектування може здійснюватися на контрактній основі.

4. Комплектування Прикордонних військ України військовослужбовцями строкової служби провадиться шляхом призову на дійсну військову службу громадян України, які досягли призовного віку і придатні за станом здоров'я для служби. Чисельність громадян, які підлягають призову, встановлюється Кабінетом міністрів України на підставі заявок, що подаються Державним комітетом у справах охорони державного кордону України.

З метою якісного комплектування військових частин Державному комітету у справах охорони державного кордону України надається право попереднього вивчення складу допризовників та їх добору у військових комісаріатах Кримської АРСР і областей України.

5. Офіцерський склад Прикордонних військ України комплектується військовослужбовцями, які закінчили прикордонні загальновійськові і спеціальні військові навчальні заклади і одержали офіцерські звання, офіцерами запасу за їх власним бажанням, прапорщиками, мічманами, військовослужбовцями надстрокової служби з вищою або середньою спеціальною освітою, спорідненою за профілем підготовки з відповідною військовою спеціальністю, з присвоєнням офіцерських звань.

6. Комплектування Прикордонних військ України на посади, що заміщуються офіцерами, прапорщиками та мічманами, може провадитися також особами жіночої статі, які мають відповідну освіту або спеціальну підготовку.

7. Підготовка офіцерів, мічманів, молодших авіаційних, корабельних та інших спеціалістів для Прикордонних військ України здійснюється на базі відповідних військових навчальних закладів на підставі угод.

8. Переміщення офіцерів, прапорщиків, мічманів та інших категорій військовослужбовців із-за меж України для проходження служби у Прикордонних військах України провадиться лише за згодою з Державним комітетом у справах охорони державного кордону України.

9. Відповідальність за стан і якість комплектування Прикордонних військ України, розподіл військовослужбовців строкової служби по частинах, своєчасне та організоване звільнення з військ солдатів, матросів, сержантів і старшин, які відслужили встановлені строки дійсної військової служби, покладається на командуючого Прикордонними військами України.

10. Строк служби у Прикордонних військах України зараховується усім військовослужбовцям до загального трудового стажу.

Порядок та умови проходження служби у Прикордонних військах України регламентуються Положенням про проходження військової служби особовим складом Прикордонних військ України, яке затверджується Кабінетом міністрів України.

11. Організаційна структура і штатна чисельність Прикордонних військ України визначаються у порядку, який встановлюється Кабінетом міністрів України.

12. Держава гарантує особовому складу Прикордонних військ України соціальний захист.

Особовий склад Прикордонних військ України користується пільгами при сплаті податків у розмірах і порядку, який встановлюється Кабінетом міністрів України.

Офіцерський склад Прикордонних військ України користується пільгами при розподілі житла, встановленні квартирних телефонів, влаштуванні дітей у дошкільні заклади, вирішенні інших питань соціально-побутового забезпечення у порядку, передбаченому законодавством України.

Особовий склад Прикордонних військ України підлягає обов'язковому особистому державному страхуванню.

II. ВІЙСЬКОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК УКРАЇНИ

13. Держава гарантує повне забезпечення Прикордонних військ України військовим майном, матеріалами і обладнанням, необхідними для охорони державного кордону України.

Військове та матеріально-технічне постачання здійснюється централізовано за заявками Державного комітету у справах охорони державного кордону України органами постачання, що визначаються Кабінетом міністрів України.

14. За Державним комітетом у справах охорони державного кордону України зберігається право на розміщення безпосередньо на підприємствах промисловості та в органах постачання замовлень на виготовлення або одержання виробів і окремих деталей до них.

III. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК УКРАЇНИ

15. Прикордонні війська України фінансуються з республіканського бюджету України.

Форми і розміри грошового утримання особового складу Прикордонних військ України встановлюються Кабінетом міністрів України.

16. Пенсійне забезпечення військовослужбовців, звільнених у запас, здійснюється військовими комісаріатами за місцем їх постійного проживання.

ФЕРМЕР У ЗАКОНІ

Під час першого читання проекту Закону України «Про селянське (фермерське) господарство» я вніс доповнення до статті 7 п. 1: «Колгоспи та інші господарські підприємства, згідно з рішенням загальних зборів, можуть реорганізовуватись в акціонерні товариства. При цьому в обов'язковому порядку створюється акціонерне товариство по обробітку землі та збиранню врожаю, якому передається вся наявна сільськогосподарська техніка. Дане акціонерне товариство, згідно із своїм статутом, зобов'язане обробляти всі розподілені земельні ділянки і не має права об'єднуватися із заготівельними та збутовими організаціями. Земельні угіддя розподіляються між усіма членами реорганізованої сільськогосподарської організації (в тому числі, колишніми працівниками — пенсіонерами) і передаються їм у довічне успадковане володіння або у приватну власність. Землевласники є членами акціонерного товариства по обробітку землі та збиранню врожаю і одночасно реєструються як фермери, відповідно до статті 8 даного закону. Об'єднавшись, можуть утворити підприємства з іншими формами власності».

Комісія відхилила моє доповнення, мотивуючи тим, що це є норма іншого закону. Вважаю, відхилила неправильно, бо у доповненні мова йде не про реорганізацію колгоспів в акціонерні товариства, а про утворення селянських (фермерських) господарств шляхом реорганізації колгоспів.

Адже варіант створення фермерського господарства шляхом виходу з колгоспу з частиною землі та реманенту фактично не діє. Тут і шалений опір управлінського апарату, і поневіряння з придбанням необхідної техніки та насіння, непідготовленістю фермерів з питань економіки, агрономії, бухгалтерсько-статистичної звітності. Не діятиме й цей закон, бо орієнтований на єдиний шлях організації фермерства.

Пропоноване доповнення, як варіант-альтернатива має ряд переваг. По-перше, ставить усіх у рівні стартові умови. Одночасно відпадає необхідність кожному фермеру створювати власний машинно-тракторний парк, бо обробіток землі та збирання врожаю гарантовано акціонерним товариством. При цьому фермер контролює якість робіт через членство в товаристві. По-друге, значною мірою нейтралізується протидія управлінського апарату, бо створює для нього нові структури, а надалі ж ринкові відносини та вибірність керівників розставлять усе і всіх по своїх місцях.

Над фермером, нарешті, перестане висіти дамоклів меч розкуркулення. Як з боку держави, так і з боку сусідів-колгоспників. Ліквідується монополіст-колгосп, який був власником усього: техніки, землі, врожаю. Акціонерне товариство — власник тільки техніки, фермер — землі та врожаю. В той же час держава має можливість стимулювати держзамовлення через поставку товариству необхідної техніки та пільгове оподаткування фермера. А найголовніше те, що селянин одержує землю, і ніхто її не буде перерозподіляти. Життя його набуває змісту та стабільності.

Богдан РЕБРИК,
народний депутат України.

ДЕ ЧИЇ ГРОШІ?

Чорнобиль

Ідеться про об'єкт «Укриття», який входить до складу науково-виробничого об'єднання «Чорнобильська АЕС». А саме про його відокремлення від цього НВО.

Роботи, які виконуються в «саркофазі», оплачуються з коштів, виділених для ліквідації наслідків чорнобильської аварії. У цьому році колишньому четвертому блоку «перепало» 130 мільйонів карбованців. Це за планами. Насправді ж, за підрахунками Комплексної експедиції при Інституті атомної енергії імені І. Курчатова, з початку року вона одержала менше 30 мільйонів карбованців, і це включаючи оплату підрядникам. Втім, окрім Комплексної експедиції в «саркофазі» більше ніхто не працює, а на дворі вже грудень. Де решта коштів — працівникам Комплексної експедиції не відомо. Хіба що мільйонів десять витрачено на дезактивацію навколо об'єкта «Укриття».

У ЧАЕС нині скрутні часи. Щось треба робити з другим блоком. На черзі виведення з експлуатації першого й третього. Кабінет міністрів України відкрив фінансування робіт по виведенню ЧАЕС з експлуатації. Та не такі вже й великі то гроші. Де ж узяти кошти, коли й раніше продаж електроенергії не компенсував витрат на її вироблення?

Отут у керівництва НВО «Чорнобильська АЕС», яке, здається, за всіх умов перебуває «на коні», й виникає спокуса взяти «ліквідаційні» гроші з «саркофага». Але така спокуса може задорого коштувати.

Справа в тому, що Мінатоменергопром СРСР вже зняв із себе відповідальність за всі АЕС, розташовані в Україні. Тож і відомчому «курчатовському» інституту, в якому, до того ж, відбулися суттєві зміни, вже немає діла до «українського» «саркофага». Комплексна експедиція стала непотрібною.

Та хіба можна залишити рештки колишнього четвертого енергоблоку без нагляду? В експедиції працюють порядні люди, і цього не сталося. Згодом, є надія, що Комплексна експедиція буде підпорядкована Академії наук України. Та навряд чи вона зможе перетягнути грошовий канат у НВО «ЧАЕС». Чи не краще було б запобігти таким небезпечним «змаганням», відокремивши об'єкт «Укриття» від науково-виробничого об'єднання «Чорнобильська АЕС»?

Олексій БРЕУС,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ЦАРИЦЯ КАТЕРИНА НЕ РОЗРАХУВАЛА

Людина має право

Двічі надсилав листи в місцеву пресу нині засуджений за спекуляцію Віталій Чабанов, який відбуває покарання у виправно-трудовій колонії неподалік Херсона. Раніше обласна газета «Наддніпрянська правда» не наважилася надрукувати сумну сповідь колишнього працівника агентства «Інфлот». Днями це зробила молодіжна газета «Новий день».

Автор повідомляє про важкі умови утримання у слідчому ізоляторі Херсона (приміром, у камері замість 24 чоловік було 60), про погане харчування, інші негаразди, які й штовхнули підслідних до страйку. Примушує здригнутися його розповідь про методи роботи слідчих працівників та агентів-провокаторів. За допомогою останніх, на думку Чабанова, порушена проти нього кримінальна справа розслідувалася необ'єктивно. Чи долетів цей, другий, дзвінок до начальства?

— Сенсації не бачимо,— поділився думками зі мною заступник начальника облуправління внутрішніх справ Володимир Ликунов.— Приміщення ізолятора не схожі на апартаменти, вони побудовані 200 років тому, ще при царриці Катерині. За півтора року ми витратили на їх ремонт 44 тисячі карбованців, споруджуємо новий корпус. Послаблено режим утримання в ізоляторі та колоніях, поліпшено харчування, на яке тепер виділяється по 70—90 карбованців на людину. Кожен може купити овочі, цукор, навіть кавуни, 20 пачок цигарок на місяць. Наскільки я знаю, у в'язницях Росії умови для таких категорій осіб значно гірші. Там більше ніж дві пачки махорки не дають. Щодо звинувачень проти слідчих, то вивчити їх — справа прокуратури.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсон.

«РАБІВ МОЖУТЬ ТІЛЬКИ ЗНЕВАЖАТИ»

Походить Віктор Роєнко з України, з села Антонівки, що неподалік Умані. З селянської родини. «Мій дядько служив у армії Української Народної Республіки, мав старшинське звання, чудом залишився живим. Від нього я й дізнався правду про ті події, коли Україна в смертельній борні відстоювала свою свободу, свою незалежність. Це, насамперед, завдяки дядькові я виріс національно свідомою людиною», — згадує В. Роєнко.

Але примхлива доля розпорядилася так, що з 40-х років Віктор Каленикович живе на чужині. Тепер у Канаді, в Гамільтоні. Займається адвокатською практикою, матеріально підтримує українську культуру, очолює Союз колишніх українських вояків у Канаді. То організація, яка з перших днів свого існування (а заснували її в 1934 році) взяла собі за мету: не складати ні моральної, ні військової зброї до тих пір, доки Україна не стане вільною і незалежною. І, звичайно, всіляко допомагати Україні в її прагненнях до незалежності.

Власне, з цією метою і приїхав Віктор Роєнко на береги Дніпра-Славути, на побачення з дорогою і близькою для нього Україною. «Бо вся моя праця, — сказав він, — нині полягає в тому, щоб у якнайкращий і скорий спосіб закріпити українську незалежну державу, про що я мріяв, за що боровся все своє життя».

— Як самі бачите, пане Вікторе, зміни на Україні очевидні. Але і проблем безліч. Що саме в даній ситуації, на ваш погляд, найголовніше для України, без чого вона не зможе стати справжньою незалежною європейською державою?

— Справді, протягом одного року (а вперше я приїхав на Україну після довгої розлуки восени минулого року) зміни сталися великі. І найвиразніша, найбажаніша — Україна проголосила свою незалежність.

А тепер, щоб зміцнити українську державність, щоб не повторити прикрих помилок минулого, парламент республіки разом з народом має затримати рівновагу повного спокою. Не сміє бути ніяких міжнаціональних конфронтацій, бо це може мати трагічні наслідки для України.

Парламент має якнайшвидше закласти основи для розв'язання економічних проблем. Найкраще — підписати економічні договори з новими державами, що виникли на терені колишнього Союзу, і витворити політичну стабільність. Стабільність, яка забезпечить непорушність кордонів України зі своїми сусідами.

Треба прийняти добре продумані закони, які відкриють простір для розвитку економіки, і не відступати від них ані на йоту. Тільки послідовність в економічній політиці може якнайшвидше стабілізувати рівень життя українського народу.

І, звичайно, якщо Україна не матиме власної державної безпеки, національної гвардії і національного війська — то про незалежність не може бути й мови. Бо немає гарантії цієї незалежності.

— Як це сталося з Українською Народною Республікою.

— Так, бо знайшлися люди з тодішніх керівних кіл, які відразу не взялися за створення армії, більше того — вже діючі українські дивізії розформували: мовляв, вони нам не потрібні.

І що після цього маємо? Трагічні наслідки. За ту недалекоглядність, за ті помилки до сьогодні надзвичайно дорого платить український народ.

— Не так давно в Канаді з офіційним візитом побував Голова Верховної Ради України Леонід Кравчук. Про це писала канадська преса, а, мабуть, ще більше говорювала українська громада, яка є дуже великою в Країні кленового листка. Та й ви самі, пане Вікторе, наскільки я знаю, особисто знайомі з Леонідом Макаровичем. Скажіть, після цього візиту ставлення до України в канадських колах (маю на увазі передусім неукраїнські) змінилося?

— Я дуже уважно стежив за перебуванням Голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука та інших офіційних осіб, які його супроводжували, у Канаді. Як, до речі, і в Америці. І що найбільше радує: це перший візит у новітній історії українського народу, коли наших достойників приймали не через задні двері. А відбувалося в усьому, що на американському континенті приймають державних мужів оновленої України.

Виступами, інтерв'ю, заявами про самостійність України Леонід Кравчук підняв престиж українського народу. І це змусило політиків США і Канади змінити своє ставлення до України.

Відгук преси на візит українського лідера був позитивний. Хіба що закидали Леонідові Кравчуку кардинальні зміни в його поглядах: перехід від радикального комунізму на націоналістичні рейки. Але відразу хочу застерегти, що в нас, у Канаді, під націоналізмом розуміють зовсім інше, ніж це витлумачується у доктрині московського терору. Націоналізм — це любов до свого народу, вірне служіння йому і толерантність до інших народів.

Але повернімося до поїздки Леоніда Кравчука на американський континент. Вона, безперечно, підняла престиж України, виводить її на міжнародні обрії. І я вірю, що Україна як самостійна демократична держава займе гідне місце у світовому співтоваристві. Як це їй і належиться: згадаймо, що Україна була серед засновників Організації Об'єднаних Націй.

— Чим українська діаспора може допомогти у розбудові нашої державності? Зокрема, у створенні Української національної армії?

— Серед зарубіжних українців є багато старшин, які служили в американській і канадській професійних арміях. І якщо Міністерство оборони України виявить бажання зав'язати з цими спеціалістами контакти — це цілком можливо. До речі, я мав честь зустрічатися з міністром оборони Морозовим, познайомився з ним — і вірю, що такі кантакти будуть налагоджуватися. Треба прагнути, щоб Українська армія була сучасною і нічим не поступалася перед зарубіжними арміями.

Ви, мабуть, знаєте, що в Канаді є рада українських комбатантських організацій, яка об'єднує в своїх рядах колишніх українських вояків, розкиданих по світу. Ми планували провести Всесвітній з'їзд українських вояків у 1993 році, коли відбуватиметься п'ятий Світовий Конгрес Вільних Українців. Але тут, на Україні, в ході обміну думками з українськими офіцерами, я зрозумів, що нам треба провести з'їзд якнайшвидше. І зробити це в Києві, що знайшло розуміння в Спілці офіцерів України.

— А якою ви бачите майбутню Українську армію?

— Абсолютно професійною, позбавленою будь-яких ідеологічних впливів. Я думаю, що Українська армія разом з Національною гвардією не повинна перевищувати півмільйона чоловік. Цього цілком достатньо, щоб захистити українську державність.

Або взяти таке. Наскільки знаю, на Україні є тридцять три військових училища і дві академії, де готують офіцерські кадри. Дехто виступає за те, щоб частину з них закрити, мовляв, для незалежної України не потрібно стільки офіцерів. Можливо, для України й справді забагато тих училищ. Але є матеріальна база, є спеціалісти — і цим не треба розкидатися. Бо можна готувати військові кадри не тільки для себе, але й для сусідніх держав. Скажімо, для Беларусі, Польщі, Росії...

— Пане Вікторе, ви добре пам'ятаєте Україну 30-х — початку 40-х років з усіма її бідами і трагедіями. Отож через півстоліття, очевидно, можете зіставити два покоління нашого народу: тодішнє і нинішнє. Яка між ними, на вашу думку, найсуттєвіша відмінність?

— Мушу бути з вами відвертим. Якщо говорити про політичну й економічну ситуацію, то різниця невелика. Економічний утиск з боку Москви сильно відчувався тоді — залишився він і нині. Тому й маємо сьогодні такі плачевні результати. То політика імперії, яка нищила, а не будувала. Ця імперія задушила українську державність, потім нечуваним голодомором знищила наше селянство, а в підвалах НКВС, за колючим дротом концтаборів — усе національно свідоме українство. Де ви бачили, щоб окупант дав людям свободу, щоб дбав про їхній добробут, про їхню культуру? Окупант завжди окупант, від якого марно сподіватися добра.

Український народ споконвіку хотів жити зі своїми сусідами мирно й вільно. Але всі договори, які ми, українці, раніше підписували зі своїми сусідами, неодмінно оберталися для нас страшною трагедією.

— Це стосується політичної ситуації, а щодо самої душі українського народу...

— Душа українського народу сильно знівечена, але не вбита. Народ наш зостався народом. Добрим, розумним, хоча й всуціль закривавленим і сплюндрованим.

Скажу вам чесно, мені набагато приємніше було зустрічатися з молодими людьми, аніж з моїм поколінням. Бо вони, молоді, не закріпачені догмами, не притлумлені страхом. Вони живуть сучасними ідеями, мають свої, незалежні погляди. І то є надія української нації.

— Сьогодні треба чесно сказати: коли б не українська діаспора, коли б не її науковці, літератори, колишні вояки, ми не мали б досліджень і документів про трагічні сторінки нашої недавньої історії. Ні про штучний голод у 1932—1933 роках, ні про національно-визвольні змагання в Західній Україні... Бо все це у нас було знищено або сфальсифіковано. Зрештою, кожен боявся тримати в домашньому архіві подібні матеріали, бо міг мати через це великі неприємності.

— Я бачив той голод на власні очі. Бачив трупи і холодець з людського м'яса в Тернівці, що неподалік від Умані, на базарі. Я всі ті страхіття пережив. І був одним з тих, хто згодом розповідав комісії, створеній при американському Конгресі, про злочини московсько-більшовицької імперії на Україні. Не обминав я цієї трагічної теми і на різних міжнародних конференціях.

Справді, ні одна нація не пережила протягом нинішнього століття того, що пережив український народ. І ми, на Заході, довели це світові фактами.

Але сьогодні, відбудовуючи українську державність, треба зробити все для того, щоб подібні злочини не повторилися ні з українським народом, ні з єврейським, ні з кримсько-татарським...

І ще одне мене тривожить, не дає спокою. Є сили і на Україні, і за її межами — які за будь-яку ціну хочуть посіяти ворожнечу між українським і російським народами. Та ж ми живемо більш як триста років разом. І тільки недалекоглядні люди або явні провокатори можуть нацьковувати один народ на інший.

— Пане Вікторе, як ви розцінюєте підсумки українського референдуму, що пройшов першого грудня?

— Тільки українець зі звихненою психікою може голосувати проти незалежності своєї Батьківщини. Та й для людей інших національностей, що живуть на Україні — це рідна земля. І її рани їм також болять.

Отож я вірив, що народ України скаже «так» незалежній Україні, що, дякувати Богу, і сталося. Адже рабів, підневільників ніколи ніхто не поважав і не поважає.

І я молю Бога, щоб Україна відстояла свою свободу, свою незалежність.

З нашою, звичайно, допомогою.

Розмову вів Володимир **КРАСНОДЕМСЬКИЙ.**

Фото Олександра **КЛИМЕНКА.**

Хроніка культурного життя

ПОДИХ РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Співачка Соломія Крушельницька і скульптор Михайло Паращук, художник Михайло Бойчук і письменник Богдан Лепкий, режисер Лесь Курбас і художник Яків Гніздовський... Усіх їх єднає не тільки великий талант, яким вони чесно прислужилися Україні, але й ота мала батьківщина — Тернопільщина, де вони вперше побачили світ.

Звідси походить або так чи інакше пов'язана з цим самобутнім краєм і ціла плеяда відомих (а то й зовсім забутих з певних причин) майстрів слова, які залишили незгладимий слід в українській літературі. Чи не вперше їхні твори зібрав під однією обкладинкою народний часопис «Тернопіль», який у спеціальному літературному додатку видрукував твори О. Маковея й У. Самчука, А. Чайковського і Д. Лукіяновича, Ю. Опільського і В. Гжицького, С. Будного і Б. Харчука... Водночас читачі знайдуть у цій своєрідній хрестоматії і твори сучасних українських письменників — виходців з цього мальовничого краю. Як і поезії тих своїх земляків, що через певні обставини змушені були емігрувати за кордон. Як, скажімо, Роман Завадович, Кирило Куцюк-Кочинський, Роман Купчинський, Ярослав Павуляк.

Додаток 45-тисячним тиражем видано на замовлення Тернопільського обласного управління народної освіти та обласного інституту вдосконалення вчителів і адресований він, звісно, передусім школярам. «Хай твори, з якими ви тут ознайомитеся, — звертається редакція журналу до юних читачів, — спонукають вас пройнятися любов'ю до рідної землі, її працьовитого народу, духовно поєднатися з ним, щоб збудувати нову Україну, відродити і примножити її славу серед інших держав світу».

Є У БАНКІРІВ СОВІСТЬ

Художній фільм «Голод-33», що здобув Головний приз на Всеукраїнському кінофестивалі, прийшов до українського (і, будемо сподіватися, прийде до зарубіжного) глядача завдяки закарпатському комерційному «Лісбанкові», який виділив для створення стрічки більше мільйона карбованців.

Згідно з контрактом, підписаним між зйомочною групою і спонсором, закарпатці мали одержати 80 відсотків прибутку від прокату фільму. Але під час презентації картини у Республіканському будинку кіно банкіри вирішили весь майбутній прибуток від прокату передати у благодійний фонд «Совість», створений для фінансової підтримки талантів. Названий і перший стипендіат нового фонду — ним став київський школяр Максимко Коваль, який зіграв роль Андрійка у фільмі «Голод-33».

Роман **ВАТРИЧ.**

Фехтування

«НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНА»—

така назва міжнародного молодіжного турніру фехтувальників, який пройде 21—22 грудня в динамівському залі на вулиці Чекістів у Києві.

— Його організатори — Київський міськспорткомітет і ДЮСШ «Динамо»,— розповів майстер спорту Валерій Циркель.— Ну, а душею турніру став відомий у всьому світі тренер, вихователь олімпійських чемпіонів і призерів, переможців першостей світу та різних змагань крупного калібру Семен Колчинський. До речі, Семен Якович — головний суддя турніру. І ліпше він розповість про всі деталі.

— Не дивно, що наша школа стала ініціатором змагання. Слава мушкетерів-динамівців зі столиці незалежної України відома на всіх континентах планети. Тут підготовлено 6 чемпіонів і призерів Олімпійських ігор, 19 чемпіонів світу, 24 переможця змагань Кубка світу.

— А З КИМ ЖЕ ЗУСТРІЧАТИМУТЬСЯ ДИНАМІВЦІ?

— Ми запросили клуб з Чилі «Манкед», президент якого Фернандо Ейдель, старший тренер Георгій Хорхі. Чилійська сторона висловила велику зацікавленість у контактах і радо прийняла наше запрошення.

— ХТО З НАЙПОМІТНІШИХ ВИСТУПАТИМЕ НА ТУРНІРІ ПРОТИ ГОСТЕЙ З ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ?

— У складі нашої команди чимало здібних спортсменів, у яких, як на мене, велике майбутнє. Це шпажистка, переможниця молодіжного чемпіонату світу Вікторія Титова, чемпіон світу серед юніорів, рапірист Сергій Голубицький. Окрім змагання, молоді болільники побачать і турнір видатних майстрів. Гадаю, цікаво буде подивитись віртуозну техніку шаблістів, чемпіонів світу Георгія Погосова та Вадима Гутцайта, шпажистів — чемпіона світу Сергія Кравчука, призера подібних змагань Віталія Агєєва.

...До слів патріарха фехтування України додамо, що до динамівського залу, зрозуміло, завітають численні «зірки» фехтування. Серед них буде олімпійський чемпіон Григорій Крис — директор ДЮСШ, ще ряд його колег. Отже, запрошуємо любителів фехтування прийти і насолодитися цікавим видовищем. Щодня початок боїв о 10.00.

Віктор ГЕНЧУК.

Хокей

ЗАЛИШИЛИСЯ НА ПЕРОНІ

Хокеїсти київського «Сокола», на жаль, вперше за останні роки не потрапили до чільної групи, яка на другому етапі продовжить боротьбу

Ми вже багато писали і про молодість київських гравців, і про упереджене суддівство, і про тренерські прорахунки. Але легше від цього «Соколові» та його прихильникам, ряди яких останнім часом катастрофічно поріділи, зрозуміло, не стало.

Щоправда, два завершальних матчі першого етапу кияни провели вдало. Спершу вони зіграли внічию зі «Спартаком» — 5:5 (подробиці тієї зустрічі вже відомі), а потім взяли реванш за поразку в першому колі в омського «Авангарду» — 8:3 (4:0, 3:2, 1:1). Шайби у киян закинули: Сидоров, Підгурський, Олецький, Найда (дві), Фадєєв, Полковников, Свинцицький.

Що ж, такий фініш трохи підсолодив гірку пілюлю, яку довелося покуштувати нашим хокеїстам. І тисячу разів правий капітан «Сокола» Анатолій Найда, який в інтерв'ю нашій газеті застеріг, що в перехідному турнірі доведеться ще важче. І необхідно негайно вкомплектуватися трьома-чотирма досвідченими виконавцями.

Гадаємо, що наставники «Сокола» серйозно поставляться до вирішення цієї життєво важливої для колективу проблеми. А поки київський клуб готується до зарубіжного вояжу. 25 грудня наші земляки вирушать до Німеччини і Швейцарії, де візьмуть участь у передноворічному міжнародному турнірі.

Петро ОБОЛОНЧУК.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Член редколегії — Володимир Краснодемський.

Чергові редактори — Василь Туглук. Марина Дятлова.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.

Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047. Київ 47. проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 160 900.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315242.